

Lammas & vuohi

5/2016

Itäfriisiläinen maitolammas – lammasmaailman lypsäjä

Suomen Lammasyhdistyksen jäsenjulkaisu. www.lammasyhdistys.fi

1 000 kutun tila
Loviisaan

Pehmoinen alusta
syntyy hahtuva-
langasta

Rantasen
Nahkajalostamo
etsii uutta
yrittäjää

PRO
Agria

Vuosikymmenten kokemuksella

Olemme jo 65 vuoden ajan ottaneet vastaan suomalaista villaa ja valmistaneet siitä laadukasta **huovutusvillaa**, **hahtuvaa**, **hahtuvalankaa** sekä **karsta-** ja **kampalankaa**.

Villat meille – langat teille

Tuo villat meille omaeräkehruuseen (väh.20kg), saat omat tuotteet meiltä sovitulla tavalla.

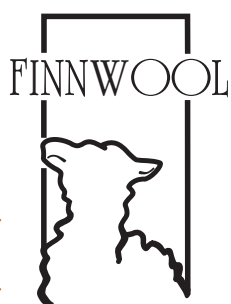

Tutustu tuotteisiin myös verkkokaupassamme!

www.pirtinkehraamo.fi/verkkokauppa

Ostamme villaa, olethan yhteydessä etukäteen villan vastaanottoon:

Päivi Häkkinen puh. 050 543 6533

**Pirtin
Kehräämö**

KEHRÄÄMÖ ja Tehtaanmyymälä
Kehräämöntie 2, 51520 Hirola
Puh. 010-617 3030
www.pirtinkehraamo.fi

**Suomalaisesta
villasta
valmistetut
tuotteet.**

Kuva: Evgenya Berdyayeva

Liikettä kutturintamalla

Suomen suurimmalla vuohenmaidon osatajalla, Juustoportilla, on jo kotvan ollut pulaa palkittujen juustojensa raaka-aineesta. Maitoa pitäisi saada lisää, jotta kansan himo vuohenjuustoon saataisiin tyydytettyä kotimaisin keinoin.

Kuttupuheet kuultiin yrityksen tuottajakunnassa. Joukko Juustoportin lehmänmaidontuottajia päätti tarttua vuohista rohkeasti sarvista ja perustaa yhdessä tuumin Pohjois-Euroopan suurimman vuohinavetan.

Uusi suurkuttula luo valoa suomenvuohen tulevaisuuteen. Tuhannen lypsykuten yksikkö tulee kasvattamaan tuntuvasti suomenvuohen populaatiota – luopujista huolimatta.

Toinen valonpilkahdus suomenvuohelle on vielä uuden karhea WebVuohi-sovellus. Ohjelman avulla voidaan tehokkaasti hillitä sukusiitosta yksittäisissä vuohiparituksissa.

Vasta kartoitetut suomenvuohen pukkilinjat tuovat lisähelpotusta populaationhallintaan. Vielä pitäisi päättää, millä periaatteilla parituksia lähdetään suunnittelemaan, vai annetaanko sattuman viedä.

Alkuperäisrotuihin kuuluvan suomenvuohen tulevaisuus on tuottajien, sitä jatkojalostavan teollisuuden, ja viime kädessä vuohenjuustosta nauttivien kuluttajien käsissä. Rodun säilymisen kannalta on tärkeää, että markkinoiden imu heijastuu tuottajiin asti korkeana tilityshintana ja hyvänä kannattavuutena.

SLY

Sisällysluettelo

VAKIOPALSTAT

- 4 Pääkirjoitus
- 5 Edunvalvonta
- 6 Tuoretta satoa
- 31 Aidan toiselta puolen
- 42 Lammashaasta lautaselle

VOOHIPALSTA

- 40 Esittelyssä Suomen suurin vuohitila

9 Rygja-kantaan tuotiin uusia linjoja Norjasta

Kuva: Pirkko Rummukainen

ARTIKKELIT

- 9 Vientiä ja tuontia
- 11 Uusia teurastamoita
- 14 Nahkajalostamo etsii jatkajaa
- 16 Pässihuutokaupassa
- 18 Loistorjuntasuunnitelmasta laidunnussuunnitelmaan
- 20 Maitolampaan maihinnot
- 22 Maidon jalostusta Suomessa
- 24 Pässien isälinjojen päivitys
- 26 Lampaankerinnän mestaruuskilpailut
- 28 Kerintä sujuvaksi
- 32 Esittelyssä kehräämöt
- 34 Jouluisia käsitöitä
- 36 Alan kehitysnäkymät 2022
- 38 Sissi-karitsan selviytymistarina

11 Pienteurastamoille riittää töitä. Vallan Maukas aloitti elokuussa Vehmaalla.

Kuva: Vallan Maukas Oy

Kuva: Pixhill.com

Tilaushinta: 79 €/vuosikerta 2016 (5 numeroa), sis. SLY:n jäsenyyden
Kannattajajäsenyys: 300 €/vuosi
Lehden tilaukset ja jäsenasiat:
 raii.lindblad@proagria.fi
Paino: T-Print Ky, Hyvinkää
 ISSN 0785-7276

Päätoimittaja:
 Pia Parikka
 Puh. 044 973 7000
 pia.parikka@lammasyhdistys.fi
Toimitussihteeri:
 Terhi Torikka
 Puh. 040 752 6363
 terhi.torikka@gmail.com
Toimituksen osoite:
 Terhi Torikka, Kuutostie 470
 59130 Koitsanlahti

Toimituskunta:
 Petri Leinonen
 Jarmo Latvanen
 Kaarin Knuuttila
 Christer Ollqvist
 Helinä Leppänen
 Timo Heikkilä
 Anne Jurva
Ilmoitusmyynti:
 Eila Pennanen
 puh. 044 236 9902
 ilmoitukset@lammasyhdistys.fi

Kansikuva:
 Susanne Setälä
Pikkukuvat:
 Seija Paananen
 Pirtin Kehrämö Oy
 Eila Pennanen
Seuraava lehti 24.2.2017
 Aineistot 13.1.2017 mennessä

Itäfriisiläisiä SikkaTalun maitolampaista käytetään maidontuotantoon ja risteytyksiin.

Neulekoneen ääreltä

Lampaiden määrä Suomessa lisääntyy ja hyvinvointikorvauksen myötä kerintä kaksi kertaa vuodessa on yhä yleisempää. Tuotetun villan määrä on siis jatkuvassa kasvussa. Tarvitsemmekin kaikkia tahoja, jotta mahdollisimman paljon eri rotuisten lampaiden villaa saadaan kotimaassa hyödynnettyä ja jalostettua mahdollisimman pitkälle, mahdollisimman hyvällä tuottajahinnalla. Jokaisen lampurin ja villan parissa toimivan täytyy vain löytää ”se oma juttunsa”. Villaa voi hyödyntää vaatetuksessa, sisustuksessa, hoivatuotteissa ihmisillä ja eläimillä, lanoliinina, eristeinä, imeytysmateriaalina, kierrätettynä... Ja lampurin asiakaskuntakin voi vaihdella aina kansalaisopiston käsityöpiiristä isoon vientiä harjoittavaan jatkojalostusyritykseen.

Villan suhteen Suomessa olisi paljon oppimista esimerkiksi Uudesta-Seelannista, noin 30 miljoonan lampaan maasta, jossa mitään villaa ei heitetä hukkaan. Markkinat löytyvät niin ripulisten eläinten siistimisestä syntyneelle villalle kuin spraylla markatuille ja mahanalusvilloillekin. Maassa on paljon täysipäiväisiä kerintäporukoita, joihin kuuluvat keritsijöiden lisäksi villan käsittelijät ja paalaja. Villa paalataan tilalla kerinnän yhteydessä 100–200 kilon suurpaaleihin ja toimitetaan myyntiä hoitaville yrityksille. Nämä analysoivat ja luokittelevat villan sekä asettavat sille minimihinnan. Villa jatkaa yleensä matkaansa huutokauppaan, mutta se voidaan markkinoida myös suoraan esimerkiksi mattotehtaille, kehräämöille tai ulkomaille. Villan hinta määräytyy Uudessa-Seelannissakin muun muassa pituuden, hienouden, puhtauden ja värin perusteella, ja vaihtelee eri vuodenaikoina. Ihanteena on täysin valkoinen eläin, sillä värillisyyttä tai pienetkin pilkut tekevät villasta hankalamman värjättävän, mikä laskee hintaa.

Kaikessa ei kuitenkaan kannata Uudesta-Seelannista ottaa oppia. Maan villamarkkinoita hallitsevat pääosin kiinalaiset, jotka ostavat ison osan villasta ja saavat vaikutettua merkittävästi hintaan. Suomessa kaikkien villan parissa toimivien yhteinen tavoite on varmasti aina ollut kehruutoiminnan säilyminen kotimaassa. Omaeräkehruttaminen on viime vuosina lisääntynyt niin paljon, että alalle mahtuisi uusiakin pieniä ja laadukkaita toimi-

”Villaa voi hyödyntää vaatetuksessa, sisustuksessa, hoivatuotteissa ihmisillä ja eläimillä, lanoliinina, eristeinä, imeytysmateriaalina, kierrätettynä....”

joita. Niin pienemmätkin omaeräkehruutukset saataisiin kohtuujassaan tuotteina takaisin asiakkaille.

Pirtin kehräämö, suurin suomalaisen lampaanvillan jatkojalostaja, ostaa koko ajan hyvälaatuisia, kehräämön käyttöön soveltuva villaa suoraan kotimaisilta tuottajilta. Tuottajia kehoitetaan aina ennen suunniteltua villanmyyntiä olemaan yhteydessä kehräämön. Ostovillan hinta perustuu pitkälti maailmanmarkkinahintoihin. Villan kehruutus tuottajille rahtityönä, omaeräkehruutus, ja mahdollisuus toteuttaa asiakkaan erikoisempiakin toiveita, jatkuvat entiseen tapaan. Kehräämön käyttöön sillä hetkellä soveltuematonta villaa myydään kehräämön ja lampureiden yhteistyönä suoraan tiloilta ulkomaille. Pioneerina on ollut Somero-Kiikala-Loimaa -seutu. Toivottavaa on, että malli otettaisiin käyttöön muuallakin Suomessa.

Oman tilamme suuntana on jalostaa valkoisten, mustien ja ruskeiden luomusuomenlampaidemme villa mahdollisimman pitkälle erilaisiksi vaatteiksi. Tällä hetkellä neulekoneellani on taas villahousut, sitten villapaitoja, huiveja, tossuja, lapasia, hattuja... Katsotaan, miten japanilaisilla joulumarkkinoilla ja tavarataloissa otetaan vastaan neuleet luomusuomenlampaan värjäämistä villoista.

Sopivan kiireistä joulunalusaikaa ja rauhallista joulua kaikille villan parissa toimiville!

Johanna Alamikkotervo
Pirtin kehräämön hallituksen pj
www.vanhalanlammastila.fi

SUOMEN LAMMASYHDISTYS R.Y. HALLITUS 2016

Petri Leinonen, puheenjohtaja, Tornio, petri.leinonen@elomestari.fi

Jarmo Latvanen, Akaa, jarmo.latvanen@pp.inet.fi, Varajäsen: Katja Sikka, Rymättylä, katja.sikka@pp.inet.fi

Kaarin Knuuttila, Kouvola, knuuttila@muhiemenlahtivaja.fi, Varajäsen: Maaret Berg-Tynkkynen, Parikkala, suurtupa@gmail.com

Christer Ollqvist, Vöyri, christer.ollqvist@agrolink.fi, Varajäsen: Sirpa Tyrväinen, Kangasniemi, koivuniementila@gmail.com

Helinä Leppänen, Tohmajärvi, helina.leppanen@luukku.com, Varajäsen: Tanja Kostian, Iisalmi, kumpusenkaritsa@gmail.com

Timo Heikkilä, Pattijoki, heikkila.timo@kotinet.com, Varajäsen: Leila Niemelä, Lohtaja, leila.niemela@kotinet.com

Anne Jurva, Tervola, janne.jurva@pp1.inet.fi, Varajäsen: Jaana Keränen, Pello, keranen.jaana@hotmail.com

Yhdistys rekisteröity 27.12.1988.

Juha Tenho, CEJA:n (Euroopan nuorten tuottajien kattojärjestö) varapuheenjohtaja, lampuri

Ensimmäinen vuosi Euroopan ytimessä

Viime vuoden syyskuussa alkoi elämässäni uusi jakso, kausi CEJA:n varapuheenjohtajana. Pika-vuoro Kullaa-Bryssel on tullut tutuksi. Kolme vuotta MTK:n keskusliiton johtokunnassa nuorten edustajana oli hyvä oppikoulu ja näköalapaikka maatalouspoliittiseen keskusteluun ja vaikuttamiseen. Sen ansiosta hypy noin kahden miljoonan jäsenen tuottajaorganisaation johtoportaaseen keskelle EU:n maatalouspolitiikkaa on onnistunut melko jouhevasti.

Vuosi CEJA:n varapuheenjohtajana on ollut varsinainen maatalouspolitiikan korkeakoulu. Olen päässyt mukaan useisiin komission työryhmiin ja mitä erilaisempiin pöytiin keskustelemaan. Joskus Suomessa tuntui, että asiat vaativat turhaltakin tuntuvaa edestakaisin jumppaamista jotta kompromissi löytyy. Brysselin kabineteissa vasta vaaditaan aikaa ja pitkää pinnaa ennen kuin enemmistö 28 jäsenmaasta on valmis asiat hyväksymään. CEJA:a halutaan Brysselissä kuunnella, kun suuntaviivoja tulevaisuuden päätöksille haetaan. MTK on tehnyt aikoinaan loistavan päätöksen panostamalla toimistoon Brysselissä. Sieltä pystytään vaikuttamaan asioihin silloin, kun niistä vasta aletaan puhua. Silloin, kun päätökset ehtivät viljelijöiden tietoon, on jo myöhäistä.

Lammasektori listasi vaatimuksensa

Noin vuosi sitten komissaari Hogan perusti työryhmän miettimään lam-

massektorin tilannetta ja tarpeita tulevaisuudessa. Ryhmään kutsuttiin EU:n merkittävimpien lammasmaiden edustajat, viljelijöiden edustajat COPA:n kautta sekä CEJA. Lampurina koin paikan kuuluvan minulle. Komissaari antoi ryhmälle vuoden aikaa. Lokakuussa annoimme loppuraportin. Ryhmä oli monessa yhtenevä alusta loppuun. Lieneekö lampurit kaikkialla samanlaisia, omaan heimoonsa kuuluvia lajitovereita?

Kokoonnuimme neljästi. Tapamisissa keskityttiin taloudellisiin, sosiaalisiin sekä ympäristöasioihin, EU:n sisämarkkinoihin sekä kolmansien maiden tilanteisiin ja mahdollisuuksiin, EU:n politiikan sopivuuteen lammasektorille ja alan mahdollisuuksiin tuottaa julkisia hyödykkeitä ja palveluita.

Itselleni tuli yllätyksenä, että moni alan edustaja näkee lammastalouden ensisijaisesti maisemanhoitona ja niin sanotun julkisen hyvän sekä yleishyödyllisten palvelujen tuottajana. Toki osa kokee lihantuotannon tärkeäksi, mutta hyväksyy sektorin vahvuudeksi myös muut toimet. Yksimielinen näkemys on, että unionin on panostettava lampaanlihan markkinoitiin tasavertaisesti muiden raaka-aineiden kanssa. Loppuraporttiin kirjattiin vaatimus EU:n laajuisesta promootiokampanjasta.

Yhteinen huoli on lampureiden ikärakenne. Monessa maassa tilanne tuntuu olevan huonompi kuin Suomessa. Lammastalous on keskitynyt syrjäisille alueille missä muu

tuotanto ei juuri ole mahdollista. Lamma on ainoa, joka pystyy hyödyntämään esimerkiksi vuoristoalueita tehokkaasti. Näillä alueilla ei ole tarjota nuorille muuta elämää kuin lampaat, mikä tarkoittaa väistämättä ukkoontumista ja syrjäkyljen autoitumista.

Loppuraportin päävaatimukset ovat sitoa lammastalouden tukia enemmän tuotantoon, sekä parantaa ympäristötukien kohdentamista sektorin erityispiirteisiin sopiviksi, ja toteuttaa mainitut markkinointikampanjat. Lisäksi lihalle vaaditaan vastaavia markkinaseurantatyökaluja kuin maito- ja naudanlihasektorilla. Täydentävien ehtojen kohtuullistaminen on myös isolla mainittu, samoin kansainväliset kauppaneuvottelut uhkana ja mahdollisuutena. Jalostuksella ja tiedon vaihdolla nähdään merkittävä rooli kannattavuuden parantamisessa. Alalla on vahva usko myös uusien teknologioiden kuten mikrosirujen ja seuranta-järjestelmien luomiin mahdollisuuksiin. Kaikkea tuntuu kuitenkin rajoittavan alan heikko kannattavuus ja ikärakenne.

Ryhmän työhön sekä loppuraporttiin voit tutustua osoitteessa: http://ec.europa.eu/agriculture/sheep-goats/forum/index_en.htm

Hyvää Joulua ja Menestystä Vuodelle 2017

Toivottavat Suomen Lammasyhdistyksen kannattajajäsenet

Lihasan Säätiö

Lammastaloussäätiö

Atria Oyj

Vainion Teurastamo Oyj

Tuoretta satoa

KOONNUT Pia Parikka, Eila Pennanen

LAMMASPAIMENVIIKOT KILPAILEMAAN EUROOPAN NEUVOSTON MAISEMAPALKINNOSTA

Metsähallituksen luontopalvelujen Lammaspaimenviikot valittiin joka toinen vuosi järjestettävän Suomen paras maisemahanke -kilpailun voittajaksi. Voittaja on Suomen ehdokas Euroopan neuvoston maisemapalkinnon saajaksi.

Voittaja julkistettiin Vihervuoden päätöstopahtumassa loka-kuussa. Tuomaristo arvosti voittajassa etenkin hankkeen innovatiivisuutta, osallistuvuutta ja innostavuutta. Idea on raikas ja hyvin keksitty ja hanke osattu sopeuttaa hyvin urbaanissa ympäristössä elävän ihmisen elämyskäyttöön.

Kuva: Mirja Nylander / Metsähallitus

EHK-SOPIMUKSET KATKOLLA

Kaikki eläinten hyvinvointikorvaus -sitoumukset päättyvät vuoden vaihteessa. Uutta sitoumusta ja sen maksatusta haetaan luultavasti tammikuussa. Sitoumusta haetaan jaksolle 1.1.–31.12.2017, ja jatkossa sopimuskauti on kalenterivuosi. Lampaista tai vuohia tulee olla sitoutumishetkellä vähintään viisi eläinyksikköä.

Sitoumuskauden vaihtuessa lampaiden kaikki neljä toimenpidevaihtoehtoa ovat jälleen valittavissa (taulukko alhaalla). Lammas- ja vuohitila voi valita vain toisen alakohdan toimenpiteistä 3.4. Luomulammas- tai -vuohitila ei voi valita toimenpidettä 3.4.

Eläinten hyvinvointikorvauksen korvaustasoihin ei ole tullut muutoksia. Myös korvaustasolaskennassa käytettävät eläinyksikkökertoimet säilyvät ennallaan, paitsi että karitsojen eläinyksikkölaskennan kaavallaan alkavan jatkossa kolmen kuukauden sijaan jo kahden kuukauden iässä.

Eläinten hyvinvointikorvaukseen on suunniteltu pieniä sisällöllisiä muutoksia, joiden osalta kannattaa seurata uutisointia. Muutosasetus oli lehden painovaiheessa vielä lausuntokierroksella.

3.1 Lampaiden ja vuohien ruokinta	10
3.2 Lampaiden ja vuohien pito-olosuhteiden parantaminen	50
3.3 Lampaiden ja vuohien hoito	
3.3a Lampaiden hoito	51
3.3b Vuohien hoito	53
3.4 Lampaiden ja vuohien laidutus ja jaloitteita	
3.4a Lampaiden ja vuohien laidutus laidunkaudella ja jaloitteita laidunkauden ulkopuolella	55
3.4b Lampaiden ja vuohien pitkäaikaisempi laidutus laidunkaudella	6

Lammas- ja vuohitiloille maksetaan eläinten hyvinvointikorvausta valittujen toimenpiteiden perusteella euroa / eläinyksikkö / vuosi. Kokonaiskorvaustaso saadaan kertomalla taulukon lukema tilan vuotuisella eläinyksikkömäärällä.
Lähde: Mavi

LAMMASNEUVONTA TERÄVÖITTI JALOSTUKSEN SUUNTAVIIVOJA – Suomenvuohen käyttösuunnitelma työn alla

ProAgrian lammasneuvonta on terävöittänyt lampaanjalostuksen suuntaviivojaan. Suomenlampaan kantakirjausohjesääntöön perustuen värillisiä suomenlampaita suositellaan paritettavan värillisten suomenlampaiden ja valkoisia valkoisten kanssa. Tavoitteena on yksivärinen lammas, joka on väriltään joko valkoinen, musta, ruskea tai harmaa.

Rotaatioparitus suositellaan käytettävän kainuunharmaksella ja rygjalla sukusiitoksen hillitsemiseksi. Rotaatioparituksessa sukulinjoja käytetään järjestyksessä valitsemalla siitospässi aina seuraavasta, tai jos se ei ole mahdollista, sitä seuraavasta sukulinjasta.

Suomenvuohen pikkulinjat kartoitettiin vastikään. Linjojen geneettistä etäisyyttä toisiinsa ei ole selvitetty, ja linjat lienevät sekoittuneet toisiinsa. Suomenvuohen jalostusjärjestö ProAgria herättelee parhaillaan keskustelua siitä, kuinka suomenvuohen parituksia tulisi suunnitella, jotta kärjistynyt sukulaisuustilanne saataisiin purettua. Myös tutkimusta toivotaan mukaan suomenvuohen geenipoolin käyttösuunnitteluun.

Vuoden 2016 indeksilaskenta-aikataulu:

Uudet BLUP-indeksit lasketaan aina parittomien viikkojen perjantaina. Saman viikon keskiviikkoon mennessä Web-Lampaaseen tallennetut tuotosseurantatiedot ehtivät mukaan indeksilaskentaan.

RIITAN SYRJÄHYPPY PALKITTIIN

Ensimmäinen artesaaniruuan suomenmestaruuskilpailu käytiin Raaseporin Fiskarsin Ruukissa lokakuun alussa. Kilpailu toi menestystä vuohialalle, sillä Saloniemen Juustola voitti kilpailussa kultaa Syrjähyppy-nimisellä vuohen chevre -juustollaan.

Kilpailussa jaettiin 29 kultamitalia eri kilpailuluokissa. Kilpailuun osallistui kuutisenkymmentä yrittäjää 170 tuotteen voimin, uutisoi Turun Sanomat. Mukana oli tuotteita Suomesta ja Ruotsista.

Syrjähyppy osallistui kilpailuun voitokkaasti tuore- tai happosaostettujen juustojen sarjassa. Syrjähyppy tehdään Riitta ja Jouni Saloniemen tilan suomenvuohien maidosta.

Artesaaniruualla tarkoitetaan uniikkeja ja laadukkaita erikoistuotteita, jotka pohjaavat usein paikalliseen ruokaperinteeseen. Valmistuksessa käytetään pääosin paikallisia raaka-aineita, joita jalostetaan omalla tilalla tai yrityksessä. Tekijä ja kädentaidot ovat tyypillisesti läsnä koko tuotantoketjussa.

Kuva: Mona Salama

”Tämä juusto jos mikä on käsintehty. Vuohenmaito antaa aina pikkuisen lisähaastetta, ja vannoin taannoin, etten koskaan ala tekemään sitä juuri sen työläyden vuoksi. Tässä sitä kuitenkin ollaan, eikä edes kaduta”, kertoo yrittäjä Riitta Saloniemi.

KARITSOINNIT ILMOITETTAVA TAMMIKUUN LOPPUUN MENNESSÄ

Vuoden 2016 karitsoinnit ja kilistelyt tulee ilmoittaa Eviran Lammas- ja vuohirekisteriin tammikuun 2017 loppuun mennessä, jotta ne vaikuttaisivat vuoden 2016 maataloustukiin.

Lampaiden ja vuohien syntymäilmoitusten enimmäisilmoitusaika on kuusi kuukautta. Vuoden lopussa syntyneiden karitsojen ja kilien osalta kannattaa kuitenkin toimia tätä ripeämmin.

Helmikuun alun jälkeen tallennetut karitsat ja kilit eivät kerrytä eläinten hyvinvointikorvausta eivätkä vaikuta lammas- ja vuohipalkkion tai pohjoisen kotieläintuen tuotantovelvoitteen täyttymiseen.

”Helmikuun alun jälkeen tallennetut karitsat ja kilit eivät kerrytä eläinten hyvinvointikorvausta eivätkä vaikuta lammas- ja vuohipalkkion tai pohjoisen kotieläintuen tuotantovelvoitteen täyttymiseen.”

Suomen Lammasyhdistys ja lehden toimitus
kiittävät kuluneesta vuodesta ja
toivottavat jäsenilleen ja
Lammas & vuohi -lehden lukijoille

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Tuoretta satoa

KOONNUT Pia Parikka

KANTAKIRJAUSARVOSTELUJEN TALLENNUSMAHDOLLISUUS WEBLAMPAASEEN

WebLammas-ohjelmaa täydennetään parhaillaan lampaiden kantakirjaustietojen tallennusmahdollisuudella. Uudistuksen valmistuttua kantakirjausarvostelun tiedot ja arvosteluluokat voi tallentaa ohjelmaan, ja ne julkaistaan ohjelman raporteilla.

ProAgrian lammasasiantuntijat tekevät kantakirjausarvosteluja aikuisille lampaille. Kantakirjausarvostelun yhteydessä lammas punnitaan ja sen runko mitataan. Lisäksi sen rakenne, koko, villa, sikiävyys ja emo-ominaisuudet laatuluokitetaan.

Arvostelutietojen keskiarvona lammas saa kantakirjauksen yleisarvosanan. Arvostelukriteerit vaihtelevat rotukohtaisesti ja ne on määritelty roduittain lampaanjalostuksen tavoiteasiakirjassa, kantakirjausohjesäännössä.

Kantakirjaus maksaa tilakäynnin yhteydessä 20 euroa lammasta kohden. Lisäksi laskutetaan arvonlisävero. Kantakirjaus tuo runsaasti lisätietoa karitsojen jalostusarvosteluun nähden, ja se on suositeltavaa erityisesti isäpässeille.

Lisätietoja kantakirjausohjesäännöistä: proagria.fi > toimialat > liha > lammas ja vuohi > eri rodut

VARSINAIS-SUOMEN LAMMASKERHOLLA uudet kotisivut

Suomen vanhin toimiva lammaskerho on uudistanut kotisivunsa, joiden raikkaaseen ilmeeseen voi käydä tutustumassa osoitteessa www.vslammaskerho.com. Vuonna 1967 perustettu Varsinais-Suomen Lammaskerho viettääkin siis tulevana vuonna toimintansa 50-vuotisjuhlavuotta.

Lammas & vuohi -lehti aloittaa vuonna 2017 juttusarjan, joka esittelee alueellisten lammaskerhojen toimintaa. Sarjan aloittaa oikeutetusti Varsinais-Suomen Lammaskerho.

Oman alueesi lammaskerhon löydät Suomen Lammasyhdistyksen kotisivuilta <http://lammasyhdistys.fi/ylhdistys/aluekerhot/> – tule mukaan paikallistoimintaan!

KANSAINVÄLISTÄ LAMMASVAIHTOA

Lammaskauppa yli Suomen rajojen on käynyt kuluvaan vuonna varsin vilkkaana ja uusia avauksiakin on nähty.

Syksyn kuluessa on toteutettu kaksi historiallista lammasvientiä Venäjälle: viitisenkymmentä suomenlammasta sekä oxford down -passi Nooa. Suomenlammaskauppa toteutettiin liettualaisen välittäjän avulla. Nooa saatiin siirrettyä Suomesta Venäjälle suoraan rajan yli.

Oxford down -rodun osalta on käyty kansainvälistä eläinvaihtoa myös rodun emämaan Iso-Britannian kanssa. Saarivaltioon matkasi syyskuussa kolme oxford down -uuhia sekä kaksi passiä ja paluukuormassa saatiin Suomeen yhdeksän uuhia sekä kuusi passiä rodun geenipoolia laajentamaan.

Rygja-rodulle merkittävä tuonti Norjasta toteutui vuosien uurastamisen jälkeen, kun viisi uutta passiä saapui syksyllä Suomeen maamme rygja-populaatiota rikastamaan.

Myös texel- ja dorset-vienneissä on onnistuttu. Kummastakin rodusta on viety syksyn kuluessa kaksi passiä Viroon. Dorsetia on viety maahan jo aiemmin, mutta texelin osalta kyseessä lieene Suomen ensimmäinen texel-vienti.

Saksaan on tulossa lampaiden häntien typistämiskielto, mikä on lisännyt kiinnostusta lyhythäntäisiä lammaserotuja kohtaan. Suomessa kesällä vierailleet saksalaiset mieltäytyivät suomenlampaaseen, ja maahan vietiin alkusyksystä 22 valkoista suomenlammasta meurojen kanssa risteytettäväksi. Vientikyselyitä on ollut toteutuneiden kauppajen lisäksi myös muun muassa Uzbekistanista ja Turkista.

Jalostuslampaiden ja vuohien suositushinnat

Suomalaiset alkuperäisrodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 260 €
4–12 kk ikäiset pääsikaritsat, alkaen 380 €
Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 330 €
Vähintään 1-vuotiaat pääsit, minimihinta 450 €

Tuontirodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 310 €
4–12 kk ikäiset pääsikaritsat, alkaen 500 €
Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 380 €
Vähintään 1-vuotiaat pääsit, minimihinta 550 €

Hinnasto on tarkoitettu tuotosseurantatilojen lampaille, joille on tehty tuotosseurannan viralliset punnitukset, UÄ-mittaukset ja eläväEUROP-arvostelu. Lisäksi eläin on rakennearvosteltu. Hinta sisältää lammassuoneuvon allekirjoituksellaan vahvistaman Sukutodistuksen. Välityspalkkio 10 %.

Lisähintasuositus 1.10. alkaen on 12 €/kk.

Jalostusvuohet

2–3 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 90 €
4–8 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 150 €
Astutetut kuttukilit, alkaen 200 €
Alle 5 kk ikäiset pukkikilit 120 €
Yli 5 kk ikäiset pukkikilit 170 €
Lypsykutut, tuotoksesta riippuen, alkaen 250 €
Vanhemmat pukit, alkaen 300 €

Tinkimaidon hinta (kotoa myytynä), alkaen 1,5 €/l.

Astutusmaksut

Suositus astutusmaksuksi 10 €/uuhia tai kuttu ja lisäksi hoitomaksu 1 €/päivä uudesta tai kutusta, joka jätetään vieraalle tilalle astutettavaksi.

Vienti- ja tuontikanavat auki

Rygjauuhia Norjassa.

Eläinkauppa maan rajojen yli on onnistunut tänä vuonna jo useaan kertaan. Rygja-kantaan saatiin uutta verta rodun kotimaasta Norjasta.

Teksti ja kuvat **Viola Fredin**

Viiden rygjäpässin ryhmä tuotiin Suomeen Lounais-Norjasta lokakuussa. Tuonti pantiin alulle kaksi vuotta aiemmin, kun suomalaiskasvattajat kävivät tutustumassa lampoloihin Stavangerin ympäristössä.

Aluksi näytti siltä, että elävien lampaiden tuonti ei tule onnistumaan. Ratkaiseva avain tuontihankkeeseen oli tieto, että Norjan rygjakatraista löytyikin – toisin kuin Norjan lammasyhdistyksestä oli kerrottu – ARR/ARR -genotyypin omaavia eli scrapie-resistenttejä päsejä, kertoo joutsalainen lampuri *Viola Fredin*. Lupa tuontiin heltisi, ja sitkeän paperisodan, lukuisien terveystutkimusten ja pitkän matkan jälkeen tuontipässit ovat uudessa kotimaassaan.

Työnsä pässit aloittavat Fredinin sekä *Urpo Kovalan* lampoloissa Jämsässä ja Joutsassa marraskuussa.

Uudet rygjä-pässit kerittyinä ja kotiutuneena Suomessa.

Tuontipässit ovat uusien omistajiensa mukaan pitkärunkoisia, leveäselkäisiä ja kaunisvillaisia.

Lihasmillien kasvattaminen ja rakenteen parantaminen ovat päätavoitteitamme, Fredin ja Kovala kertovat.

”Odotamme myös karitsoiden kasvuun selvää kehitystä, sillä koti-

maassaan rygjat ovat kookkaampia kuin suomalaiset rotukumppaninsa.”

Norjassa arvostellaan aina myös villan laatua. ”Rygjan villa onkin pitkää ja kiiltävää, soveltuen erinomaisesti lankojen raaka-aineeksi ja tehden taljat kauniiksi”, Fredin sanoo.

Lisää tietoa rodusta kotisivuilla www.rygja.fi

Kuva: Sarita Mikkonen

Vientikoukeroita

Texeleitä kasvattava *Sarita Mikkonen* pääsi tutustumaan viennin koukeroihin, kun tilalta haluttiin ostaa pässi Viroon.

Suosaaren texeliin tuli heinäkuussa yhteydenotto Virosta. "Olivat löytäneet tilan kotisivut ja halukkaita ostamaan meiltä texel-pässin. Vastasin toki ystävällisesti ja kerroin, että mahdollisesti voisi löytyä. Mielessäni silti ajattelin, että onhan näitä kyselyjä ulkomaille ollut, mutta eivät ole johtaneet mihinkään", lampuri Sarita Mikkonen kertoo.

Sitten viestejä alkoi tulla lähes päivittäin. "Ymmärsin, että nyt ollaan tosissaan, ja aloin syventyä vientihommiin vakavammin. Ensin otin yhteyttä viennistä jo kokemusta hankkineisiin *Pia Parikkaan* ja *Outi Sirolaan*, sen jälkeen Eviraan, josta tuli selkeät ohjeet miten edetään."

Ensin piti rekisteröityä viejäksi, mikä kävi helposti ja nopeasti. Sitten vuorossa oli Traces-järjestelmään rekisteröityminen, joka ei käynyt aivan kädenkäänteessä. "Mutta siitäkin selvisin Eviran hyvien ohjeiden ja Pian avustuksella", lampuri kiittelee.

Testit pikavauhdilla

Kuukauteen Virosta ei kuulunut mitään. Asia ehti lähes unohtua, kunnes tuli viesti, että Traces ja kuljetusluvat ovat ok, voimmeko tulla ensi maanantaina hakemaan pässin? Tuli kiire. Pässeiltä ei ollut otettu muun muassa brucella ovis -testejä, ja Traces oli kesken, koska Mikkonen luuli ostajan mielenkiinnon lopahtaneen hiljaisuuden aikana. "No, asioilla on tapana järjestyä", Mikkonen kertoo.

Eläinlääkäri tuli vielä samana päivänä ottamaan näytteet ja laitto ne Eviraan. Seuraavana päivänä hän tarkasti, olivathan ne tulleet perille? Eivät olleet, ne löytyivät asiamiespostista, josta ystävällinen Eviran työntekijä ne nouti ja hoiti eteenpäin. Virolaisten kanssa sovittiin uusi hakupäivä.

Tuskia Tracesin kanssa

Kaikki sujui hyvin viimeiselle viikolle asti. Brucella-tulokset olivat valmiina, pässien allekirjoitetut sukutodistukset saatu neuvojalta, pässit keritty ja madotettu, vientirekisteröinti tehty, enää vain Traces loppuun...

"Kun sovittuun noutoon oli aikaa viisi päivää, en saanut Tracesia millään toimimaan. Pia (Parikka) joutui auttamaan kesken koulutuspäivän", Mikkonen selittää. Vihdoin onnistui. Enää puuttui eläinlääkärin osuus, joka sekään ei sujunut ongelmitta.

Kun aikaa oli neljä päivää, eläinlääkäri ilmoitti, ettei saa Tracesia toimimaan. Hän oli lähdössä seuraavana päivänä matkalle. Mikkonen lähetti sähköpostia Eviran vientiasiantuntija *Pia Vilenille*, joka oli palaamassa lomalta seuraavana päivänä. "Sain hämmästyä virkamiehen palvelua, kun Vilen soitti kesken lomansa ja sanoi, että älä huoli, kyllä asiat selviävät."

Jännitystä viime metreille

Lopulta papereiden piti olla kunnossa. Mikkonen haki ne eläinlääkäriltä Helsingistä välttyäkseen riskiltä, että ne eivät ehtisi postissa.

"Kotimatalla päätin vielä soittaa Eviraan ja tarkistaa, onko eläinlääkäri varmasti täyttänyt paperit oikein... ei ollut! Väärä (tärkeä) kohta oli alleviivattu, eivätkä paperit olleet Eviran mukaan kelpoiset", Mikkonen kertoo.

Eläinlääkäri oli lähdössä lomalleen, ja arkipäivät kävivät vähiin. Pikapostina uudet paperit kuitenkin ehtivät ja tulivat leima-etuiksi eläinten lähtötarkastuksen jälkeen.

Kaupat rallienglannilla

Sovittuna päivänä Mikkonen odotti ostajia paperinipun kanssa. "Jännitystä lisäsi, ettei meillä ollut kunnollista yhteistä kieltä. Vain viro, suomi ja rallienglanti. Mutta pihaan saapui mukavia ihmisiä, pärjäsimme hyvin kaikilla kielillä ja käsimerkeillä, ja sain ihania uusia lampuriystäviä", Mikkonen huokaa tyytyväisenä.

"Olin väsynyt, mutta tyytyväinen. Aika iso juttu tuli tehtyä, taisivat olla ensimmäiset texelit vientiin. Haluan kiittää kaikkia jotka auttoivat. Eviran viranomaisten ystävällisyys ja auttamishalu hämmästyttää vieläkin!"

Sarita Mikkonen

Uusilla teurastamoilla riittää uskoa tulevaisuuteen

Taloudellinen tilanne on näyttänyt Suomessa jo pitkään epävarmalta. Ilmapiiri ei ole kuitenkaan ollut esteenä muutamalle uudelle teurastamolle, jotka ovat aloittaneet tai aloittamassa toimintaansa. Pienteurastamoiden tulevaisuus vaikuttaa valoisalta.

Sari Kotivirta

TAJMA

Ab Tajma Oy on pohjanmaalainen pienteurastamo, jonka perustivat vuonna 2013 yhdeksäntoista lihantuottajaa. Toiminta käynnistyi syksyllä 2014 uusissa, vastavalmistuneissa tiloissa Pedersören kunnassa.

Teurastamo tarjoaa teurastuksen, lihan riiputuksen, paloittelun ja pakkaamisen. Lisäksi saatavana on muita palveluja kuten ruiskusuolaus, verkotus, tyhjiöpakkaaminen, etiketointi, pikapakastus ja pakkasvarastointi. Teurastamolla on lupa leimata luomueläinten ruhot luomu-leimalla.

Tajman toiminta on lähtenyt käyntiin hyvin, ”Vähintäänkin se on vastannut odotuksia”, kertoo yhtiön hallituksen jäsen *Jorma Pesämaa*. Prosessit toimivat sujuvasti ja yhteistyö viranomaisten kanssa on ollut helppoa. Teurasvolyyimia on tullut koko ajan lisää ja suunta näyttää positiiviselta teurasmäärien kasvaessa.

Lammasta ostetaan ja rahtiteurastetaan

Lampaiden teurastus aloitettiin ensin pelkästään rahtiteurastuksena. Teurasmäärien kasvaessa otettiin mukaan myös lihan osto. Teurastamo myy lampaanlihan eteenpäin kokonaisina ruhoina.

Lampaiden teurastuksen sesonkisuus ja ruuhka-ajat ovat Tajmalle tuttuja. Pesämaan mukaan teuraska-

Kuva: Ab Tajma Oy

pasiteettia Suomessa varmaan lampaalle riittää, mutta asiakaspään muodostuu pullonkaula aina sesongin ollessa kiivaimmillaan, eikä liha mene kaupaksi. Lampaanlihasta maksettavaa hintaa saataisiin nostettua ylöspäin jos useampi lampuri siirtyisi ympärivuotiseen kasvatukseen.

KÄÄNNÄ

”Suunta näyttää positiiviselta teurasmäärien kasvaessa.”

Kuva: Vallam Maukas Oy

VALLAN MAUKAS

Vallan Maukas Oy on uunituore pienteurastamo Vehmaalta. Teurastamoa ja sen yhteydessä olevaa lihapuotia pitävät *Tiina* ja *Toni Hokuni*. Aviopari on tuottanut sianlihaa Vallilan tilalla vuodesta 2003.

Pienteurastamon ja lihapuodin suunnittelu alkoi alkuvuodesta 2015 ja teurastoiminta uusissa, vastavalmistuneissa tiloissa päästiin aloittamaan elokuun lopussa 2016. Teurastuksen lisäksi palveluina tarjotaan lihan leik-

kuu, tyhjiöpakkaaminen, etiketöinti ja hinnoittelu. Myös erikoisleikkua tehdään asiakkaiden toivomusten mukaan. Lihaa ostetaan jonkin verran myyntiin lihapuotiin ja rahtiteurastuksena otetaan vastaan possuja, nautoja, lampaista, vuohia ja hevosia.

Jutun kirjoitushetkellä teurastointi on ollut käynnissä seitsemän viikkoa ja alku vaikuttaa lupaavalta. ”Tosi hyvin meidät on otettu vastaan ja rahtieläimiä on ollut mukavasti”, ker-

too Tiina Hokuni. Yrityksellä on ollut jo tilojen rakennusvaiheesta lähtien Facebook-sivut. Avoin tiedottaminen ja puskaradio ovat tuoneet asiakkaita ja kiinnostusta pienteurastamoa kohtaan toiminnan alusta lähtien.

”Erityisesti lampurit ovat ottaneet uuden teurastamon hyvin vastaan ja rahtieläimiä on tullut sopivasti joka viikko.”

LAMMAS- JA VUOHIKERHOT

1. Etelä-Karjalan Lammaskerho r.y.
pj. Heli Kärnä, puh. 045 349 9399, heli.karna@gmail.com, ekarjalanlammaskerho@gmail.com, www.facebook.com/ekarjalanlammaskerho ja www.lammaskerho.yhdistysavain.fi
2. Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho r.y.
siht. ja rahastonhoit. Suvi Viander, puh. 045 808 2600, suviande@gmail.com
4. Keski-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Leila Niemelä, Niemeläntie 41, 68230 Lohtaja, puh. 040 570 1599
5. Keski-Suomen Lampurit
siht. Sirpa Tyrväinen, Koivuniementie 90, 51260 Tahkomäki, puh. 0500 544 084
6. Kymenlaakson Lampurit
pj. Viivi Soimes, Alasranta 12, 46930 Huruksela, puh. 040 777 7428, viivi.soimes@hotmail.com, siht. Päivi Väinölä, Metsäläntie 542a, 47450 Perheniemi, puh. 040 588 5259, paivi.vainola@pp1.inet.fi
7. Lapin Lampurit r.y.
siht. Petri Leinonen, Mäkipierentie 9, 95520 Tornio, puh. 040 581 8477, petri.leinonen@elomestari.fi
8. Pirkanmaan Lammaskerho
pj. Ira Hellsten, ira.hellsten@kurjentila.fi puh. 041 528 9672
9. Pohjois-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Risto Hänninen, Rautionmäentie 56, 92220 Piehinki, puh. 040 558 5421
10. Pohjois-Karjalan Lampurit
siht. Eila Pennanen, puh. 050 361 4144, pk.lampurit@gmail.com www.pohjoiskarjalanlampurit.blogspot.fi www.facebook.com/PohjoisKarjalanLampurit
11. Pohjois-Savon Lammaskerho/LF-team
siht. Annika Ruotsalainen, Pielavedentie 1313, 73640 Heinäkylä, puh. 050 544 4015, koivupihantila@gmail.com
12. Satakunnan Lammaskerho
siht. Hanna-Leena Juhola, Taipaleentie 73, 27150 Eurajoki, puh. 044 3124 272, www.satakunnanlammaskerho.nettisivu.org
13. Skärgårdens Fårklubb
siht. Bianca Norman, Sommarö, 21660 Nagu, puh. 02 465 5181
14. Suur-Savon Lampurit r.y.
pj. Susanna Nuutinen, Putkisalontie 172, 58900 Rantasalmi, puh. 050 340 5130
15. Uudenmaan Lampurit r.y. – Nylands Fårfarmare r.f.
siht. Mikko Näri, Kabböäntie 393, 07750 Isnäs, puh. 019 634 446 tai 040 707 5194
16. Varsinais-Suomen Lammaskerho
siht. Katri Mäki, Nihtimäentie 75, 32200 Loimaa, puh. 040 749 6721, katri.maki@pp1.inet.fi
17. Ålands Fåravelsförening r.f.
siht. Cecilia Persson, 22240 Hammarland, tel. 045 7523 0723
18. Österbottens svenska fårörening r.f.
siht. Magnus Berg, Nedranvägen 29, 66840 Pensala, tel. 040 545 7826, sofie.berg@yahoo.se
19. Suomen Vuohiyhdistys r.y.
siht. Marita Ollila, Saarenpääntie 32, 61350 Huissi puh. 050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Hyvä vastaanotto ja vertaistukea pienteurastamoilta

Erityisesti lampurit ovat ottaneet uuden teurastamon hyvin vastaan ja rahtieläimiä on tullut sopivasti joka viikko. Aluksi teuraissa painoutuivat erityisesti harrastelijalampureiden eläimet, mutta nyt näyttäisi siltä, että myös ammattilampurit ovat löytäneet yrityksen.

Hokuni kertoo, että haastavinta teurastamotoiminnan käynnistämiseksi on ollut tiedonhaku ja selvitystyö. Missään ei ole valmiita ohjeita rakentamisesta, hygieniasta tai toimintaprosesseista, vaan kaiken on joutunut selvittämään itse. Muilta pienteurastamoilta on saanut kuitenkin paljon hyviä neuvoja ja esimerkiksi Evirasta on saanut paljon apua.

Tuleva syksy näyttää Vallan Maukkaassa positiiviselta ja Hokuni muistuttaakin, että lampureiden kannattaa olla ajoissa yhteyksissä, sillä varauskirjat saattavat täytyä nopeasti. Uusille yrittäjille palaute on ensiarvoisen tärkeää ja sitä toivotaan, jotta toimintaa pystytään kehittämään jatkossa oikeaan suuntaan.

LÄHITEURASTAMO SAKKE

Osuuskuntamuotoinen lähiteurastamo Sakke Osk perustettiin Etelä-Savoon Pieksämäelle marraskuun lopussa 2015. Tarkoituksena on toimia aluksi osuuskuntamuotoisena ja kerätä osakkaita. Osakasmäärä pyritään nostamaan niin suureksi, että teurastamotoiminta pystytään käynnistämään osakeyhtiönä.

Osuuskunnan varapuheenjohtaja *Esko Rissanen* kertoo, että erityisesti lampureilta on tullut paljon kyselyjä osakkuuksista ja alueen lampureita on jo liittynyt mukaan toimintaan. Jutun tekohehkellä, lokakuun puolivälissä osakasmäärä on noin 30 tuottajaa, mutta mukaan mahtuisi vielä lisää.

Teurastamo tulee ottamaan vastaan lihaa monipuolisesti, ainoastaan posupuoli on jäämässä pois toiminnasta. Syinä ovat vähäinen kasvattajamäärä alueella sekä possuruhoille tehtävä trikiinitestaus, jonka näytteet jouduttai-

siin tutkituttamaan Joensuussa asti. Näytteiden kuljettamista pidemmän matkan päähän ei pidetä kannattavana.

Kiinteistön osto suunnitelmissa

Teurastamon tiloiksi on suunniteltu Pieksämäen entisen sonniaseman tiloja. Osakkaiden määrästä ja tilan muista käyttäjistä riippuu, mikä on tulevan teurastamon kokoluokka. Suunnitelmissa on vähintään tuhanen yksikön kokoinen teurastamo. Teurastamon tilantarve tulisi olemaan vain kymmenesosa kiinteistön lämpimästä tilasta, joten kiinteistön muiden käyttäjien tarpeet ja toiveet vaikuttavat suunnitelmiin ratkaisevasti. Kiinteistön osto ratkeaa lähikuukausina. Jos kiinteistökaupat sujuvat suunnitellusti, on tavoitteena saada teurastamotoiminta käyntiin jo keväällä.

”Tavoitteena on saada teurastamotoiminta käyntiin jo keväällä.”

Ab Tajma Oy, www.tajma.fi, www.facebook.com/abtajmaoy

Vallan Maukas Oy, www.vallanmaukas.fi, www.facebook.com/VallanMaukas

Lähiteurastamo Sakke Osk, www.facebook.com/lahiteurastamo

PALVELUKORTTI

Lammas & vuohi

- ☐ uusi lehtitilaus 79 €/vuosi
- ☐ lehtitilaus ja kannattajajäsenyys 300 €/vuosi
- ☐ perhejäsenyys ilman lehtitilausta 20 €/vuosi
- ☐ osoitteenmuutos
- ☐ tilauksen peruutus

Hinnat voimassa 31.12.2016 asti.

Lammas & vuohi lehti on alan ammattilaisille suunnattu erikoisjulkaisu, joka ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Suomen Lammasyhdistyksen jäsenyys sisältyy Lammas & vuohi -lehden tilaushintoihin.

Etu- ja sukunimi

Osoite

Vanha osoite (jos muuttanut)

Allekirjoitus

Puhelinnumero

Sähköposti

Päätoimittaja: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimitussihteeri: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com

Vuohiasiat: Milla Alanco, puh. 040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi

Toimituksen osoite: Terhi Torikka, Kuutostie 470, 59130 Koitsanlahti

Ilmoitukset: Eila Pennanen, puh. 044 236 9902, ilmoitukset@lammasyhdistys.fi

Lehden tilaukset ja jäsenasiat: raili.lindblad@proagria.fi

Suomen Lammasyhdistys
ProAgria Palvelukeskus
PL 251
01301 VANTAA

Perinteikäs nahkajalostamo etsii jatkajaa

Lavialaisen Rantasen Nahkajalostamon yrittäjäveljekset *Pentti* ja *Veli-Pekka Rantanen* ovat yli 40-vuotisen työuran jälkeen luopumassa yritystoiminnastaan. Laadukkana tunnetun nahkajalostamon toiminta on vaarassa loppua, sillä omassa suvussa toiminnalle ei ole jatkajaa. Kotimaisesta muokkaus-toiminnasta huolissaan olevat Rantaset ovat valmiita myymään yrityksen kokonaisuudessaan.

Eila Pennanen

Pentti ja Veli-Pekka Rantasen isoisan isä *Kaarle Rantanen* perusti Rantasen nahkavers-taan vuonna 1892. Kansalaissodan jälkeen toimintaa jatkoi Kaarlen poi-ka Iivari valmistamalla naudannahasta parkkinahkaa lapikkaita ja hevosen valjaita varten. 1960-luvulle tultaes-sa traktoreiden ja kumisaappaiden ilmestyminen markkinoille vähensi parkkinahan kysyntää, ja Pentin ja Veli-Pekan isä Veikko muutti nahka-jalostamon tuotantosuuntaa aloitta-malla lampaannahkojen muokkauk-sen. Samalla hän hiljalleen laajensi ja koneisti yritystä.

1980- ja 1990-luvuilla Rantaset os-tivat kotimaisilta teurastamolta ostet-tujen raakatalojen lisäksi ulkomailta jopa 70 000 raakataljaa vuodessa. Ran-tasen Nahkajalostamossa työskenteli parhaimmillaan oman väen lisäksi 15 vierasta työntekijää. Päätuotteen, val-mistavalle teollisuudelle myydyn tur-kisnahan, lisäksi valmiita taljoja myy-tiin tukku- ja vähittäisliikkeille sekä muokattiin rahtityönä lampureiden raakanahkoja.

Rahtimuokkausta kotimaisesta raaka-aineesta

Nykyisin Rantasen Nahkajalostamossa työskentelee omistajaveljesten lisäksi neljä pitkään alalla ollutta ammattilais-

ta. Asiakaskunta koostuu lampureista ympäri Suomen. Rahtitöiden osuuden lisääntyttä vuosi vuodelta on tukku-myynti lopetettu kokonaan. Rahti-työnä valmistuu vuosittain 15 000 korkealuokkaista lampaantaljaa.

Nykyinen muokkausmenetelmä on lyhentänyt pajuparkituksen aika-kauden useita kuukausia kestävän prosessin pariin kolmeen viikkoon. Monimutkainen, ammattitaitoa ja käsityötä vaativa muokkaus alkaa raakataljan liotuksella, nahkapuolen kaavauksella ja pesulla. Seuraavia päävaiheita ovat piklaus, parkitus, rasvaus, kuivaus, pehmitys ja kemi-allinen pesu. Viimeisinä työvaiheina ovat villapuolen karstausta, nahkapuo-

len hionta, syrjäys sekä viimeistely.

Aiemmin Rantasellakin käytössä olleella kromisulfaatilla saatiin valmistavan teollisuuden käyttöön vesipestäviä ja värjäykseen sopivia taljoja. Nykyisessä prosessissa kromi on korvattu ympäristö- ja kuluttajaystävällisemmällä alunalla. Alunaa käytettäessä taljat eivät kestä vesipesua vaan kovettuvat kastuessaan – yleensä taljan puhdistukseen kuitenkin riittää pelkkä tuuletus ja puistelu raikkaassa ulkoilmassa.

Loistava tilaisuus yrittäjyyteen

”Me veljekset olemme olleet firmassa yli 40 vuotta ja siksi on aika antaa tilaa nuoremmille”, Pentti ja Veli-Pekka Rantanen toteavat.

Koska omassa suvussamme ei ole toiminnalle jatkajaa, nousee vaihtoehtoksi yrityksen myynti ulkopuolisille. ”Herää kysymys, olisiko joku lampureista yksin tai yhdessä kiinnostunut ostamaan Rantasen Nahkajalostamon ja näin turvaamaan taljojen muokkauksen jatkon kotimaassa”, yrittäjät miettivät.

Kaupan on valmis paketti tuotantotiloineen ja koneineen: yritys, jonka talous on kunnossa ja jolla on laaja, vakituinen asiakaskunta sekä vankka osaaminen ja hyvä maine.

”Jäämme tarvittaessa töihin sovituksi ajaksi perehdyttämään mahdollisen uuden yrittäjän alalle ja auttamaan näin toiminnan käynnistymisessä”, Rantasen veljekset lupaavat.

*Yhteystiedot: Rantasen Nahkajalostamo Oy, Pohjanmaantie 815, 38600 LAVIA
puh. 02 557 1065 / 0500 130 982
pentti.rantanen@nahkajalostamo.fi*

RANTASEN NAHKAJALOSTAMON OHJEET LAADUKKAALLE TALJALLE

HUOLELLINEN NYLKY: reiät ja viillot repeävät auki muokkausprosessissa.

PUHDAS JA SIISTI VILLAPUOLI: villapuolen puutikut, ”pahnapesät”, timoteintähkät tai kovat villasykeröt voivat aiheuttaa nahkapuolen reikiintymisen.

HUOLELLINEN JA RIITTÄVÄ SUOLAUS: nahkojen oikominen, myös reunat ja huolellinen suolaus runsaalla karkealla suolalla. Suolaa 2 kg/nahka, taljat päällekkäin villapuolet alaspäin.

VILLAN LAATU JA PITUUS SEKÄ TEURASTUSAJANKOHTA vaikuttavat lopputulokseen. Vanhassa villassa olevista talvinahoista ei yleensä saada hyvää lopputulosta ja pahasti huopunut villa kuoriutuu muokkauksessa kokonaan pois. Keritsemällä lampaat 1–2 kuukautta ennen teurastusta saadaan talvinahoistakin laadukkaita lyhytvillaisia taljoja. Syksyllä laitumelta teurastetuista kevätkaritoista saadaan yleensä pitkistä villasta huolimatta kauniita koristetaljoja.

ERI ROTUISTEN LAMPAIDEN TALJOISTA TULEE ERILAINEN LOPPUTULOS: karkeampivillaiset eivät huovu yhtä helposti kuin hienovillaiset.

PANOSTUS LAMPAAN HOITOON eläimen elinaikana kannattaa. Kuivitusmenetelmän ja ruokintapöytien rakenteen valinnalla sekä villan laatuun vaikuttavien ravintoaineiden turvaamisella on merkitystä.

Ammattilainena ei pysty loihtimaan huonolaatuisesta raakataljasta upeaa lopputulosta!

Kuva: Eila Pennanen

OS ID
STALLMÄSTAREN

Me merkitsemme eläviä arvoja

“Me autamme lampaidesi merkinnässä”

- Tehokasta ja aikaa säästävää
- Automaattinen erottelu stressittömästi
- Pienet, kevyet ja nykyaikaiset merkit

OS ID E23 Combi - merkittävää apua!

OS ID Stallmästaren
Skaragatan 110, 531 33 LIDKÖPING

Tilaa korvamerkit lampaille ja vuohille asiakaspalvelusta: 020 690 990. www.stallmastaren.se

Sulla oli pässille joku hinta?

Järjestelyt toimivat pässihuuto-kaupassa erinomaisesti, mutta valitettavasti ostajat loistivat poissaolollaan.

Teksti ja kuvat **Pia Parikka**

Erinomaisista puitteistaan tunnettu Ilmajoen koulutuskeskus Sedu valikoitui vuoden tauon jälkeen jälleen pässihuutokaupan tapahtuma-areenaksi. Maatalousopistolla on lampureiden talkoovoimin rakentama, Veikon rodeoksi nimetty huutokauppa-areena, jossa on tilat kymmenille myyntipässille. Lisäksi luento-, majoitus- ja ravintolatilat ovat toimivat.

Myös oheistapahtumat ovat aina Ilmajoella merkittävässä roolissa, eikä tämäkään vuosi tehnyt poikkeusta. Lammas & luomu & maisema-tapahtumakokonaisuudessa oli luentoja muun muassa maisemanhoidosta, laiduntamisesta ja valkuaiskasvien viljelystä. Myös yleisölle oli suunnattu runsaasti ohjelmaa aina

talutusratsastuksesta paimennusnäytökseen. Lisäksi Vuohiojan kuttulassa oli avoimet ovet.

Pässilinjot ja genomijalostusta

Kaie Ahlskogin ja *Juha Kantasen* luennot keräsivät paikalle runsaasti kiinnostunutta yleisöä. ProAgrian lammassiantuntijana ja jalostusvastaavana työskentelevä Ahlskog kertoi tuoreita kuulumisia pässilinjosta.

Geenihäviämää eri lammastroduissa ei nykyään pääse tapahtumaan vahingossa, sillä isäpässien yleisyys ja yksilöiden sijainti on kartoitettu vastikään. Harvinaisten sukujen omistajat ovat jalostusjärjestön tiedossa. Harvinaisista suvuista pidetään huolta, ja niiden määrää pyritään lisäämään suosittelemalla syntyvien pässikaritojen myyntiä toisille tiloille astutukseen.

Kantanen kertoi useista mielenkiintoisista lampaan geeni- ja genomitutkimuksista, joita on tehty tai on meneillään Luonnonvarakeskus Lukessa. Lampaan genomijalostuksen käynnistämiseen Suomessa ei ole enää kovin pitkä matka. Geneettinen

edistyminen nopeutuisi genomijalostuksen avulla huomattavasti.

Kansainvälisen lammaskaupan pelisäännöt?

Luentojen sivutuotteena virisi vilkas keskustelu ulkomaankaupan linjauksista. Lampaiden vienti on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Pohdittiin olisiko vietävien lampaiden, varsinkin keskenään eri sukuisten pässien, määrää hyvä rajoittaa. Pelkona on, että markkinat menetetään, jos kaikki suvut myydään ulos maasta. Ostajat saattavat ryhtyä kasvattamaan ja myymään suomalaista alkuperää olevia lampaita puolestamme.

Toisaalta osa keskustelijoista totesi, että eläinkaupassa myyjä luopuu aina geneistä korvausta vastaan, eikä kansainvälinen ulottuvuus tuo tähän poikkeusta. Kauppahintojen toivottiin kuitenkin olevan viennissä kotimaan kauppahintoja korkeammalla tasolla.

Pohdittiin myös, että voi olla rohdalle geneettisen edistymisen näkökulmasta hyödyllistä, jos sitä ryhdytään jalostamaan tosissaan myös ulko-

”Lampaan genomijalostuksen käynnistämiseen Suomessa ei ole enää kovin pitkä matka.”

Etähuutokauppaan oli ilmoitettu myytäväksi runsaasti pässijä. Meklari Milla Alanco-Ollqvist huudatti korkeimman hinnan etähuudot avanneesta suffolk-pässistä Eldwin.

mailla. Osallistujat toivoivat suomenlampaan osalta rodun alkuperämaan maineen kantavan kilpailutilanteessa. Keskustelu vientikysymysten ympärillä tullee jatkumaan.

Myyjät aktiivisia

Pässihuutokauppaan oli ilmoitettu peräti 48 pässiä. Pässeistä 33 osallistui etähuutokauppaan ja 15 oli kaupan huutokauppa-areenalla. Myytävien lampaiden taso oli korkea.

Kaikki myytävät lammat olivat maedi-visnassa M1-terveysluokassa. Scrapie-vastustusohjelma lakkautettiin juuri huutokaupan kynnyksellä, joten scrapie-kysymys voitiin sivuuttaa. Orfin yleistymisen vuoksi orf-vapaista katraista myytävät pässit olivat tarjolla vain etähuutokaupassa.

Olkaa hiljaa ja huutakaa!

Lampuriyleisöä oli valitettavasti saapunut Ilmajoelle niukasti, ja kauppa kävi vaisusti. Harvalukuiset ostajat saivat hankittua katraisiinsa laadukkaita pässejä edullisesti.

Etäpässeistä myytiin kuusi ja Ilmajoella esitetyistä pässeistä kahdeksan. Yhteensä 48 pässistä vain 15 muutti uuteen kotiin. Myymättömät pässit ovat tarjolla matti myöhäisille lammasnetti.fi -palvelussa.

Pässien myyntihinnat vaihtelivat 330 ja 700 euron välillä. Korkein huuto tehtiin suffolk-pässistä Eldwin ja texel-pässistä UKR. Ozzi. Kallein suomenlammas, 34. Ingon Haakon, vaihtoi omistaa 570 eurolla.

Myytyjen pässien keskihinta oli

8-linjan suomenlammaspessi Mäkitalon Maisteri esiintyi edukseen Riikka Miikkulaisen käsissä ja vaihtoi omistajaa.

462 euroa. Tuontitrotujen keskimääräinen myyntihinta oli 633 euroa ja suomenlampaiden 415 euroa. Myydyissä pässeissä painotus oli valkoisissa suomenlampaissa.

"Huutokaupan myynnit olivat pieni pettymys, koska odotin parempaa myyntitulosta ja enemmän kilpailua parhaista pässeistä", kertoo järjestelyistä vastannut Milla Alanco-Ollqvist ProAgria Etelä-Pohjanmaasta. Vain muutamista pässeistä huudettiin kilpaa. "Etähuutokauppa onnistui järjestelyiden puolesta hyvin, mutta ostajille sen käyttö ei ole vielä kovin tuttua", Alanco-Ollqvist jatkaa. Etäyhteyden päässä oli vain muutama huutaja. Yhteydet toimivat kuitenkin hyvin ja etähuutaminen saattaa yleistyä lähivuosina.

Apua julkismeklarista?

Vaisusti sujunut tapahtuma jätti järjestäjät ja pässien myyjät ymmälleen. Missä huutajat olivat? Vaikuttiko esimerkiksi nihkeä tukimaksatustilanne ostointoon ratkaisevasti? "Ehkä huutokauppakonseptia pitäisi jotenkin uudistaa, mutta uskon, että jatkossakin on tarvetta organisoidulle jalostuseläinvälitykselle", pohti Alanco-Ollqvist tapahtuman jälkeen.

Itä-Suomen Katras kannattavaksi -hankkeessa on virettä lampaiden myynti- ja näyttelytapahtuman ympärillä. Suunnitelmat eivät vielä ole yksilöityneet, mutta paikallinen jalostukseen keskittynyt lampuripienryhmä pohtii, kuinka voisi vastata huutoon. Alkaisikohan kauppa käymään, jos meklariksi saataisiin TV:stä tuttu huutokauppaekisari Aki Palsanmäki?

SUOMENLAMPAAN ja KAINUUNHARMAKSEN jalostuslampola, Pelson vankila

MYYNNISSÄ
3/16 syntyneitä EUOP-arvosteltuja uuhi- ja pässikaritsoita. Orf-vapaa, MV1.
Puh. 050 576 7729

KERINTÄPALVELU JA TERIEN TEROITUS

Tmi Toni Kattilakoski, Kaustinen
puh. 044 440 0983
toni.kattilakoski@gmail.com

”Loistorjuntasuunnitelmissa kuvataan loistautien riskitekijät lampolassa ja periaatteet laidunhygienian ylläpidolle.”

LOISTORJUNTASUUNNITELMASTA LAIDUNNUSSUUNNITELMAAN

Rehuntekoa alkukesästä.

Sisäloistaudit heikentävät karitsoiden kasvua ja hyvinvointia, jo ennen kuin niillä todetaan ripulia. Siksi on järkevää hallita laidunten loistilannetta ja ehkäistä ongelmat ja tuotantotappiot hyvällä suunnittelulla.

Teksti **Johanna Rautiainen** ja **Eero Rautiainen**, Lammasmaailma

Lampaiden sisäloistorjunta perustuu kokonaisvaltaiseen terveydenhuoltotyöhön. Keskeisessä asemassa ovat tuotantovaiheen mukainen ruokinta, hyvä laidunhygienia, eläinten vastustuskyvyn vahvistaminen ja tarvittaessa oikeaan aikaan ja oikealla tavalla annetut strategiset loislääkitykset. Muuttujia on paljon eikä hyvään lopputulokseen päästä vaikuttamalla pelkästään yhteen asiaan.

Loistorjunnan onnistuminen ratkaistaan laitumella

Lammasmaailman loistorjuntasuunnitelmissa kuvataan loistautien riskitekijät lampolassa ja periaatteet laidunhygienian ylläpidolle. Monella tilalla periaatteiden vieminen käytäntöön voi tuntua haasteelliselta. Silloin tarvitaan yksityiskohtaisempi laidunnussuunnitelma helpottamaan lampurin työtä. Suunnitelmaa noudattamalla

on mahdollista varmistua etukäteen, että karitsoiden siirrot tulee tehtyä oikea-aikaisesti – myös laidunhygienian näkökulmasta. Suunnitelma on mahdollisuuksien mukaan laadittava sellaiseksi, että se ottaa huomioon myös epäsuotuisat sääolosuhteet, kuten kuivuuden, kylmyyden tai saateisuuden.

Ehkäise liian voimakkaat tartunnat

Loistautien ehkäisy on tasapainoilua laitumilta saatavan tartunnan ja eläinten vastustuskyvyn välillä. Tartuntojen määrän tulee olla mahdollisimman pieni alkukesästä ja ne saisivat kasvaa sen jälkeenkin vain asteittain. Karitsoiden vastustuskyky lisääntyy iän myötä eikä ylitä, jos ne altistuvat sisäloistartunnoille pienissä erissä vähitellen, eivät kerralla massiivisesti, kuten voi joskus tapahtua. Karitsat ovat herkimmillään loistaudeille ensimmäisellä laitumellaan sekä heti vieroitusta seuraavalla laitumella. Puhtaimmat laitumet on varattava näihin ajankohtiin, niin passi- kuin uuhikaritsaille.

Oikea laidun oikealle eläinryhmälle

Laidunnussuunnitelmassa arvioidaan, käytettävissä olevien tietojen perusteella, jokaisen laitumen ja lohkon soveltuvuus ja käyttöaika

karitsoiden ensilaitumeksi, vieroitusta seuraavaksi laitumeksi tai loppukasvatulaitumeksi. Suunnitelma tehdään tulevalle ja sitä seuraavalle kesälle ja näkökulma on niin loistorjunnassa kuin laidunten tuottavuudessa. Laidunten ja lohkojen loistilannetta on mahdollista seurata pitkin kesää karitsoiden loisnäytteiden, ripulien esiintymisen ja päiväkasvutietojen avulla. Kun karitsoiden käyttämien laitumien loiskuormitus alkaa nousta, tulee laitumia käyttää vain aikuisille eläimille, rehuntekoon tai jättää ne lepoon. Pitkäjänteisyys on valttia loistorjunnassakin.

Laidunkartta.

Rautiaisen lammaslääkäri- palvelut nyt yrityksen kautta

Lammaslääkäri *Johanna Rautiainen* on työskennellyt yli 25 vuotta suomalaisessa lammasketjussa, viimeiset 13 vuotta ProAgria Etelä-Suomen palveluksessa. Syksystä 2016 alkaen hän tuottaa kaikki terveydenhuoltopalvelunsa Lammasmaailman kautta, jota on ollut perustamassa viisi vuotta sitten.

Rautiainen pitää alkutuotantoa kiinnostavana ja aluepoliittisesti tärkeänä.

”Pidän lammastaloutta monipuolisena, ekologisena ja eettisenä tuotantosuuntana. Siinä toteutettavien hyvien käytäntöjen takana on helppo seistä. Lampurit ovat motivoituneita moniosaajia ja olen aina pitänyt heidän kanssaan työskentelystä”, eläinlääkäri kehuu.

Hän toivoo, että suomalainen lammastalous on jatkossakin monipuolista ja perustuu pääosin perheviljelmiin. ”Eläimillä on mahdollisuus lajimukaiseen käyttäytymiseen ja ne ovat terveitä. Dokumentoitua laatua hyödynnetään tuotannon kehittämisessä, jatkokehityksessä, tuotteistuksessa ja markkinoinnissa”, Rautiainen visioi.

Hän aikoo edistää unelmaansa lisäämällä koko ketjua hyödyttävien terveydenhuoltopalveluiden tarjontaa.

”Haluan olla mukana edistämässä lampureiden ja lihan jatkojalostajien yhteistyötä lampaanlihaketjun tuottavuuden parantamiseksi. Koitan löytää tapoja kehittää myös villa- ja taljaketjuja. Oman ammattitaidon jatkuva kehittäminen on tärkeä osa unelmani edistämistä.”

Lampaat kiehtovat eläinlääkäriä niin, että hän voisi keskustella niistä vaikka koko yön. ”Ja olen sen tehnytkin! Lammasta- ja vuohitaloudessa erityisen kiehtova aihe on eläinten, laidunten ja loisten välinen vuorovaikutus ja tasapaino – tai sen puute.”

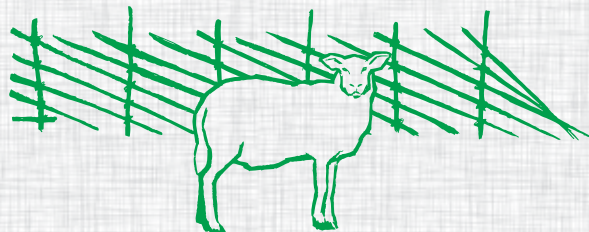
Tuota laatukaritsaa!

Raamikas ja nopeakasvuinen lihalammassrotu, sopii myös risteytyskäyttöön. Huolellinen laiduntaja, erinomainen rehunkäyttäjä.

MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

LUOMU

JO VUODESTA 2005

UUTTA LUOMUSSA LAMPAILLE

LAMMAS-TÄHTI
280 LUOMU

LAMMAS-TÄHTI
LUOMU

Uusi maittava
valkuaistiiviste luomulampaille

Uudistettu vahva ja
energiapitoinen luomutäysrehu

Uusi rehu sisältää runsaasti valkuaista ja lampaan tarvitsemia kivennäis- ja hivenaineita sekä vitamiineja, eikä siihen ole lisätty kuparia. Tuote sopii erinomaisesti täydentämään tilan omaa luomuviljaa: lisäksi tarvitset vain vettä ja heinää tai säilörehua.

Uudistetun luomurehun energia tulee luomukaurasta ja -ohrasta. Valkuaislähteenä ovat luomurypsipuriste ja luomuhärkäpapu. Kivennäiset, vitamiinit ja hivenaineet on säädetty lampaan tarpeen mukaan.

- 40 kg:n säkeissä ja 960 kg:n lavoina
- 4,5 mm:n raekoko
- energiaa 12,6 MJ/kgka
- raakavalkuaista 280 g/kgka

- 40 kg:n säkeissä ja 960 kg:n lavoina
- 3 mm:n minirae
- energiaa 12,1 MJ/kgka
- raakavalkuaista 193 g/kgka

KINNUSEN
TÄHTI
REHUT
★★★

Murrontie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

Kookas ja hedelmällinen itäfriisiläinen maitolammas on etenkin Välimeren maissa tunnettu maidontuottajarotu, jolla on potentiaalia moneen myös kotimaisessa lampaankasvatuksessa.

Teksti ja kuvat **Susanne Setälä**

Itäfriisiläinen maitolammas tunnetaan etupäässä maailman ylivoimaisimpana lampaanmaidon tuottajana. Lampaanmaidon tuotanto on kuitenkin melko marginaalista: kaikesta maailman maidosta lampaanmaito muodostaa vain 1,5 prosenttia. Tuotanto keskittyy vahvasti Välimeren maihin, joissa lampaanmaitoa myös käytetään enemmän.

Lampaanmaidon verrattain suuri kuiva-ainepitoisuus soveltuu mainiosti juuston valmistukseen, joten erityisesti perinteiset juustojenvalmistajamaat, kuten Ranska, arvostavat lypsyrotuja. Suomessa lampaanmaitoa ei juuri tuoteta kaupalliseen käyttöön, joten maidontuotanto-ominaisuuksistaan tunnetut rodut ovat meillä harvinaisempia, vaikkakin niiden käyttökelpoisuus on suuri.

hou su

ITÄFRIISILÄINEN MAITOLAMMAS

LUKUMÄÄRÄ: uuhia Suomessa yhteensä noin 100

ULKONÄKÖ: raamikas ja vahva, sarveton pää, pää ja häntä villattomat, korvat pitkät ja kapeat, häntä pitkä ja kapea

LUONNE: valpas ja luottavainen

OMINAISUUDET: hyvä maidontuottaja, nopeakasvuinen, hedelmällinen, varhaiskypsä

KOKO: täysikasvuinen pässi 110–130 kg, täysikasvuinen uuhi 70–100 kg

VÄRIT: valkoinen ja mustanruskea

VILLA: keritään 2 krt/vuosi, tuottaa 5–7 kg villaa vuodessa, kuidun läpimitta 35–37 mikronia, villatapulin pituus 120–160 mm, keskikarheaa, kiiltävää, paksua

HEDELMÄLLISYYS: astutus syksyllä, tiineysaika n. 145 vrk, karitsointi keväällä, karitsoi enimmäkseen kaksosia

Maidon tuotanto: 300–600 l vuodessa, laktaatiokauden alkupuolella 2,5–4 l/vrk, laktaatiokauden jälkipuolella 1–1,5 l/vrk, laktaatiokausi 210–230 vrk

”Itäfriisiläinen maitolammas tuottaa viidestä seitsemään kiloa villaa vuodessa, kuidun ollessa läpimitaltaan 35–37 mikronin paksuista. Villatapulin pituus on keskimäärin 120–160 millimetriä. Keskikarkeana ja kestävässä villana se sopii erityisesti mattoihin. Liha puolestaan on vähärasvaista ja miedon makuista. Lihantuotantoon vaikuttavia edullisia ominaisuuksia ovat lisäksi nopeakasvuisuus, hedelmällisyys ja varhaiskypsäys.

Kesä on lypsyjen aikaa

Maidontuottajana itäfriisiläinen on tietenkin omaa luokkaansa. Sen laktaatiokausi kestää noin 210–230 päivää, jolloin se lypsää yhteensä 300–600 litraa maitoa. Useimmiten uuhet astutetaan syksyllä, jolloin niiden karitsointi ajoittuu kevättalvelle. Kesä puolestaan on lypsyjen aikaa. Ympäri vuotinen lypsy vaatisi kaksi eri uuhiryhmää ja todennäköisesti myös hormonihoitoa keväällä astutettaville. Monipuolisen rodun käytön ei kuitenkaan tarvitse rajoittaa pelkästään maidon tuotantoon. Kekseliäs kasvattaja voi hyödyntää lampaitaan monella muullakin tavalla.

Itäfriisiläisellä maitolampaalla on monia toivottuja ominaisuuksia, joista on hyötyä jalostuksessa. Maidontuotantokyvyn lisäksi sen vahvoihin puoliin kuuluu hyvä lisääntymiskyky. Itäfriisiläisen maitolampaan tiineysaika kestää keskimäärin 145 päivää, ja se poikii useimmiten kaksosia. Kolmosetkin ovat tavallisempia kuin vain yksi karitsa. Lisäksi rotu on kookas ja nopeakasvuinen. Saksalaisen rotuyhdistyksen mukaan vastasyntyneet karitsat painavat keskimäärin 4,5–5,5 kiloa. Alle vuotiaan pässikaritsan painot vaihtelevat 65–80 kilon välillä, kun taas uuhikaritsojen 45–60 kilon välillä. Aikuinen pässi painaa 110–130 kg ja uuhi vastaavasti 70–100 kg.

KÄÄNNÄ

poisuus ulottuu myös maidontuotannon ulkopuolelle.

Monipuolisten ominaisuuksien rotu

Itäfriisiläinen maitolammas on kotoisin Friisinmaan alueelta Pohjois-Hollannista ja Saksasta, samalta alueelta kuin lehmärotu holstein. Sitä pidetään luonteeltaan valppaana ja luottavai-

sena. Ulkoisilta ominaisuuksiltaan itäfriisiläinen on saksalaisen rotuyhdistyksen kuvauksen mukaan raamikas ja vahva. Sillä on sarveton pää, ja korvat ovat pitkät ja kapeat. Sekä pää että pitkä tunnusomainen ”rotan häntä” ovat villattomia. Väreinä esiintyy valkoista ja mustanruskeaa, joskin valkoista suositaan jalostuksessa. Villa on pitkää, kiiltävää ja paksua.

”Maidontuotantokyvyn lisäksi sen vahvoihin puoliin kuuluu hyvä lisääntymiskyky.”

Kotimaista käyttöä

Rymättyläläisellä SikkaTalun lammastilalla on kasvatettu itäfriisiläisiä maitolampaita vuodesta 2014.

Teksti ja kuvat **Susanne Setälä**

Tila on tällä hetkellä Suomen ainoa lampaanmaidon tuottaja. Miedon makuisesta maidosta valmistetaan muun muassa jugurttia ja jäätelöä. Uuheet karitsoivat maaliskuussa, ja karitsojen vieroituksen jälkeen ne ovat lypsykäytössä toukokuusta syyskuuhun.

SikkaTalun tilalla itäfriisiläisiä maitolampaita kasvatetaan yhdessä ahvenanmaanlampaiden kanssa.

Rotua on myös menestyksekkäästi risteytetty muihin rotuihin. Tilan emäntä *Katja Sikka* kertoo, että tänä syksynä tilalla astutetaan yhteensä 30 itäfriisiläisuuhta. Pässeinä käytetään itäfriisiläisten lisäksi texeleitä ja ahvenanmaanlampaita. Syynä risteytyksiin on ollut jalostuksen lisäksi pakko. Suomessa erisukuisia päsejä ei ole, vaan kaivattaisiin joko elävien eläimien tai siemenen tuontia ulkomailta. SikkaTalun tilalla tätä jo kovasti suunnitellaan, mutta Katja Sikka kokee itäfriisiläisen käyttökelpoiseksi ja mielenkiintoiseksi roduksi myös risteytysjalostuksessa. Itäfriisiläisen hyvä luonne ja maidontuotantokyky pääsisivät edukseen esimerkiksi kolmiroturisteytyksessä. Emona voitaisiin käyttää itäfriisiläisen ja suomenlampaan risteytystä ja terminaalirotuna puolestaan jotakin liharotua.

Maailmalla on menestyksekkäästi risteytetty itäfriisiläisiä maitolampaita muun muassa texelien kanssa. Näin ollaan onnistuttu parantamaan itäfriisiläisen kestävyysominaisuuksia. Etenkin kuumissa ilmastoissa rotu on nimittäin todettu herkäksi keuhkokuumeelle ja loisille. Lisäksi on todettu, että itäfriisiläinen menestyy paremmin pienemmissä kuin suurissa katraissa.

Risteytysjalostuksen lisäksi Sikka ideoi rodulle muutakin käyttöä. Karitsointiaikaan itäfriisiläinen maitolammas on lampolassa suuri etu, jos rodun uuheet ajoittaa karitsoimaan jo noin kaksi kuukautta ennen muita. Mikäli karitsointiaikaan ilmenee tarvetta lisäjuotolle, itäfriisiläinen tarjoaa maidon kaipaavalle.

Jalostusarvoa lisännee myös ystävällinen luonne. Katja Sikka kuvaa rotua luottavaiseksi ja helpoksi käsitellä. Tämän ja muiden monipuolisten ominaisuuksiensa vuoksi se soveltuu hyvin omatarvekäyttöön. Saatammepa tulevaisuudessa kohdata lempeän itäfriisiläisen myös vaikkapa sosiaalipedagogisen työn apuna.

Pässien isälinjojen päivitys helpottaa sukulinjojen säilytystyötä

Lampaiden jalostustyön helpottamiseksi pässien ja uuhien sukulinjat on selvitetty ja kirjattu ylös.

Merja Hietamäki ja Kaie Ahlskog
ProAgria Etelä-Suomi ry

ProAgria Etelä-Suomi päivitti pässilinjat kevättalvella 2016, jotta tulokset olisivat hyödynnettävissä pässien myyntisesongin alkaessa. Tulokset julkaistiin Ilmajoen pässihuutokaupan yhteydessä. Tulokset kuvastavat 29.3.2016 tilannetta WebLampaassa. Työ tehtiin Lammastaloussäätiön avustuksella.

Pässilinjojen säilytys on tärkeää tulevaisuutta silmällä pitäen. Tavoitteena on, että kaikki linjat pysyisivät elossa. Jalostussuunnittelua on kehitettävä tilojen avuksi siten, että esimerkiksi jalostuspässien etsintää, astutusryhmien suunnittelua ja eläinvalintaa voidaan helpottaa. Työ edellyttää, että tilat pysyvät mukana tuotosseurannassa ja sukutiedot on kirjattu WebLammas-tietokantaan. Tavoitteena olisi kannustaa uusia tiloja lisäämään rekisteriin myös väritiedot jalostuseläimistään.

TAULUKKO 1: **Kainuunharma**-linjoja on elossa tiloilla melko tasaisesti M, L, ja P-linjojen pitäessä perää.

Isälinjan lyhenne	Isälinjan nimi	Pässien lukumäärä
A.	Antti	50
I.	Immo	47
L.	Lassi	29
M.	Matti	24
P.	Pertti	32
R.	Risto	45
T.	Topi	53

TAULUKKO 2: Vanhoja **texel**-linjoja on elossa kahdeksan kappaletta. Muutama isälinja on elossa vain yhdellä tilalla. HH Embryon keinosiemennysasema on tuonut suomeen uudet NL ja UK -pässilinjat.

Isälinja	Pässien lukumäärä	Huomioita
UKR	4	Keinosiemennys
UKP	2	Keinosiemennys
NLA	8	Keinosiemennys
NLB	1	Keinosiemennys
NLC	1	Keinosiemennys
NLD	1	Keinosiemennys
NLE	2	Keinosiemennys
NLM	1	Keinosiemennys
NLN	1	Keinosiemennys
NLO	1	Keinosiemennys
NLP	1	Keinosiemennys
DV	19	
DU	2	
DT	7	
DS	12	
DP/DEP	28	
DN	7	
DK	22	
DJ	24	
DB/DBV	23	
DAF	27	
M	1	Vanha linja
T	2	Vanha linja
O	5	Vanha linja
J	5	Vanha linja
H	15	Vanha linja
G	1	Vanha linja
F	2	Vanha linja
E	11	Vanha linja

TAULUKKO 3: **Dorset**-rodun osalta täydennystä on tuotu ulkomailta. Elokuussa 2016 A-linja oli dorsetin kuudesta sukulinjasta yleisin ja U-linja harvinaisin.

Linja	Pässejä
A	14
B	4
F	5
H	4
N	9
U	3

TAULUKKO 4: **Oxford down** -rotuun on tuotu lisää jalostusmateriaalia ulkomailta. Taulukon laatimisen jälkeen on rotuun tuotu vielä lisää jalostuseläimiä Iso-Britanniasta.

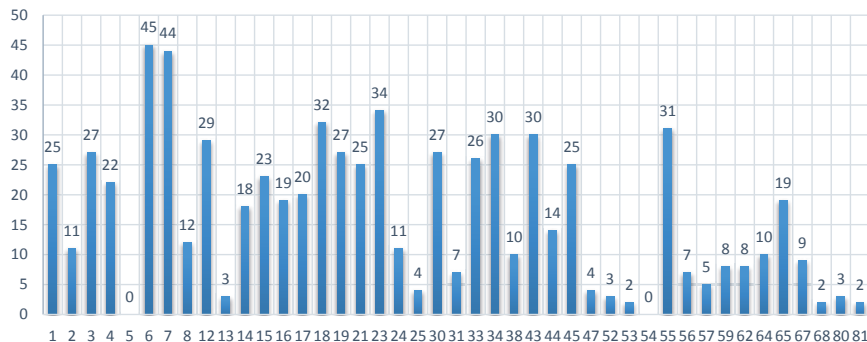
Linja	Pässejä
A	9
B	9
C	1
CI	3
D	5
E	3
F	6
G	1
M	4
N	12
O	2
P	1
R	1

TAULUKKO 5: **Rygjan** viimeisimmät uudet linjat tuotiin Tanskasta muutama vuosi sitten. Tänä syksynä rodun geenipoolia saatiin täydennettyä vielä uusilla Norjan tuontilinoilla, joita ei ole huomioitu tässä taulukossa.

Linja	Pässejä
A	3
B	3
C	7
DD	8
E	5
F	5
GD	2

KUVIO 1: Suomenlampaan pässilinjat päivitettiin tilakohtaisesti. Linjanumeron 54 osalta ei löytynyt eläviä pässettä tuotosseurannan tiloilla. Linjan 13 tilanne on parantunut: pässettä on kahdella tilalla. Linja 38 löytyy yhdeltä tilalta ja pässipoikia yritetään saada astumaan eri tiloille.

Suomenlammaspässien jakautuminen sukulinjoittain tuotosseurantatiloilla.

Työn alla on vielä Urmas-nimisen pässin sukuselvitys. Sen seurauksena voidaan mahdollisesti perustaa vielä yksi uusi linja, jos suvut ulottuvat riittävän kauas, eivätkä ne kytkeydy toisiin linjoihin.

TAULUKKO 6: Valkoinen oli suomenlammassuuhien ja -uuhikaritojen yleisin väri elokuussa 2016. Väritieto valitettavasti puuttuu monelta suomenlampaalta.

Väri	Uuhia
Väritieto puuttu	17 123
Beige	23
Harmaa	319
Kirjava	406
Siniharmaa	3
Musta	6 826
Ruskea	4 144
Valkoinen	17 936

Värien osalta tilanne on muuttunut verrattuna vuoteen 2007. Tiloilla on sekoitettu eri värejä pässien valinnassa. Puhtaita valkoisia linjoja, joissa on ainoastaan valkoisia astutuspässettä, on jäljellä enää yksi.

Lähetä palautetta tai terveisiä yhdistykselle sekä lehden toimitukseen verkossa:
www.lammasyhdistys.fi/yhdistys/palautelomake/

Ammattilaisen valinta! Lampaiden kerintään ja sorkkien hoitoon

Huolto- ja teroituspalvelut

Huolto- ja teroituspalvelut
kerintäkoneille ja
tarvikkeille!

Rantsilta kaikki
tuotteet helposti
ja vaivattomasti
kotiovellesi!

Aesculap-trimmereiden yli 100 vuoden historia takaa tarkkuuden ja laadun. Nämä leikkurit on suunniteltu kestämaan päivittäistä työskentelyä ja ammattilaisten kovaa käyttöä.

Felcon sorkkasakset on suunniteltu yhteistyössä lammass- ja vuohikasvattajien kanssa! Erinomainen leikkuutehokkuus ja ergonominen muotoilu.

rantsi

Rantsi, Honkasaarentie 98, 32200 LOIMAA, Finland - puh. 040-8355233 www.rantsi.fi - janne.makelainen@rantsi.fi

Isä ja poika Virosta näyttivät kaapin paikan

Ando Fiks Virosta voitti lampaankerinnän mestaruuskilpailut uskomattoman nopealla suorituksellaan isä Peedo Fiksin kiriessä toiseksi ohi suomalaisten. Suomenmestaruuden uusi Jukka Vitikka Lempäälästä.

Teksti **Pia Parikka**, kuvat **Viivi Soimes-Mattila**

Lampaankerintämestaruuksista miteltiin toistamiseen peräkkäin Tampereen Tallipihalla. Kerintäkilpailun lisäksi yleisölle oli tarjolla mahdollisuus lampaiden ihailuun ja rapsutteluun sekä lammasaiheisten tuotteiden hankintaan.

Kilpailijoille pelissä oli paljon. Lammastaloussäätiön kiertopalkinnon lisäksi Suomen mestarille oli tiedossa Horner Shearingin lahjoittama, noin 800 euron arvoinen upea vaijerikerintäkone. Avoimen ja naisten sarjan voittajille luovutettiin rahapalkinnot. Lisäksi kilpailussa oli tavoiteltavana kerintäaiheisia tavarapalkintoja.

Kerintää kansainvälisissä merkeissä

Kerintäkilpailuissa tavoitteena on eläintä kunnioittava kerintä, jossa villa saadaan talteen markkinakelpoisena, nopeasti ja tehokkaasti. Tyyli on vapaa.

Kilpailuun oli ilmoittautunut kahdeksan osallistujaa: neljä virolaista, kolme suomalaista ja yksi ruotsalainen keritsijä. Valitettavasti kaksi virolaista ja ruotsalaiskeritsijä olivat estyneet osallistumasta.

Viiden kilpailijan voimin käyty kilpailu tarjosi mahdollisuuden mitellä voitosta aiempaa perusteellisemmin. Näin jokainen kilpailija keritsi tänä vuonna kahden sijaan kolme lammasta. Kilpailu-uuhet olivat suomenlampaista sekä suomenlampaan ja texelin risteytyksiä eri väreissä.

Kilpailussa noudatettiin kansainvälisiä kerintäkilpailusääntöjä. Arvostelu eteni kaksivaiheisesti. Tuomaristo seurasi päällekkäisiä kerintävetoja suorituksenaikaisessa lava-arvostelussa. Kerintäjälki ja haavattomuus arvosteltiin suorituksen jälkeen karsina-arvostelussa. Lisäksi kilpailijat saivat pisteitä kerintänopeudesta.

Vähiten virhepisteitä saanut kilpailu- ja oli voittaja.

Järjestäjät päättivät kiristää aikapisteystystä hieman viime vuodesta. Tänä vuonna yhden virhepisteen sai jokaisesta 30 sekunnista viime vuotisen neljäkymmenen sijaan.

Kilpailun päätuomarina toimi kansainväliseksi kerintätuomariksi Iso-Britanniassa vastikään pätevöitynyt *Jenni-Stiina Inkinen* ja toisena tuomarina shearing councillor *Richard Schofield* British Wool Marketing Boardista Englannista.

Kaikki kilpailijat osallistuivat samaan sarjaan kerintäkoneen mallista riippumatta. Kilpailun järjestäneen Pirkanmaan Lammaskerhon puolesta keritsijöiden käyttöön oli tarjolla myös vaijerikone.

Fiksin perheen ylivoimaa

Virolainen Ando Fiks oli käydyssä kilpailussa kerrassaan ylivoimainen ja päihitti toiseksi tulleen isänsä peräti 22,9 pisteellä. Fiks keritsi erinomaisella tekniikalla ja oli lisäksi todella nopea. Parhaimmillaan lampaat pääsivät hänen käsissä villoistaan minuutissa ja 20 sekunnissa! Aika kestää kansainvälisen vertailun.

Ando Fiksin isä Peedo Fiks ja lem-

pääläinen Jukka Vitikka kävivät tasaisen taiston kilpailun toisesta sijasta. Aikavirhepisteet olivat kummallakin liki samat, mutta Fiks kiri lopulta Vitikan edelle parempien lavapisteidensä ansiosta. Jukka Vitikka vei parhaana suomalaisena kuitenkin lampaankerinnän Suomenmestarin tittelin vuonna 2016.

Neljänneksi sijoittunut nouseva keritsijä *Tuomas Mattila* keritsi kohutuullisen nopeasti, mutta jäi lava- ja karsinapisteissä vielä kansainvälistä kerintäteknikkaa käyttäneistä kilpikumppaneistaan. Parhaan naisen tittelin vienyt *Annukka Numminen* debytoi Tallipiha lavalla erinomaisesti ja jäi lopulta vain niukasti Mattilan taakse.

Lampaankerinnän Suomenmestaruuskilpailun järjestivät Pirkanmaan Lammaskerho, Tallipiha ja Suomen Lammasyhdistys. Kilpailua sponsoroivat Horner Shearing, Lallin Lammasta, Liha Hietanen Oy, Lihapalvelu Keijo Renfors Oy, Retronik, Sastamalan teurastamo Oy, Tallipiha Tampere ja Jukka Vitikka sekä Lammas & vuohi -lehti.

Ensi vuonna kerintämestaruudesta mitellään Seinäjoen Farmari-messujen yhteydessä.

Nimi	Rikkeet				Pisteet				
	Kerintä-aika	Lava	PEN 1	PEN 2	Aika	Lava	Karsina	Yhteispisteet	Sijoitus
Ando Fiks	4:36	12	23	14	9,2	4	12,33	25,53	1
Peedo Fiks	8:13	28	43	25	16,43	9,33	22,67	48,43	2
Jukka Vitikka	8:15	57	39	20	16,5	19	19,67	55,17	3
Tuomas Mattila	10:54	85	65	66	21,8	28,33	43,67	93,8	4
Annukka Numminen	13:25	62	78	67	26,83	22,33	48,33	97,49	5

Kansainvälisiä kerintäkilpailusääntöjä noudatettaessa pisteet muodostuvat kolmesta osa-alueesta: kerintäaika, lava-arvostelu ja karsina-arvostelu. Kunkin osa-alueen tulokset näkyvät rikkeet-sarakkeessa. Virhepisteet-sarakkeessa tulokset on muunnettu pisteiksi. Vähiten virhepisteitä kerännyt kilpailija on voittaja.

Päätuomari Jenni-Stiina Inkinen (vas) kiitti osallistujia Ando ja Peedo Fiks, Annukka Numminen, Jukka Vitikka ja Tuomas Mattila hienoista suorituksista. Kilpailunjohtaja Jan Suttle jakoi palkintoja kuuluttaja Pia Parikan seurassa (yläkuva).

Voittaja Ando Fiksi laskee lampaat villoistaan alta aikayksikön (vasen alakuva).

Kilpailun ensikertalainen Annukka Numminen on osallistunut kerintäkursseille ja keritsee lampaita erinomaisella tekniikalla. Arvosteluvuorossa päätuomari Jenni-Stiina Inkinen (oikea alakuva).

Hyvä kerintäpaikka on kuiva, valoisa ja alustana toimii hyvin esimerkiksi havuvalerina.

Sujuva kerintä on kaikkien etu – huomioita kerinnän suunnitteluun

Lampaiden kerintä kuuluu lammastilan vuoden kulkuun vähintään kerran vuodessa.

Teksti **Jukka Vitikka**

Kuva **Viivi Mattila-Soimes**

Keritsemisellä on kaksitärkeää tarkoitusta: se lisää eläinten hyvinvointia ja villa on mahtava raaka-aine, josta olisi mahdollista saada tuloa.

Keritsijöitä on vähän ja siten lampureiden olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten omalla tilalla kerintätyö saadaan mahdollisimman sujuvaksi. Urakkapalkalla oleva keritsijä arvostaa sitä.

Kerintä kahdesti vuodessa

Eläinten keritseminen kahdesti vuodessa on suositeltavaa. Sillä saadaan seuraavia etuja:

Eläinten hyvinvointi. Eläinten päällä olevasta villasta ei tule haarniska- maista huopalevyä, mikä aiheuttaa eläimen liikkeessä ”tukistamisen” kaltaista epämukavuutta. Se toimii myös kasvualustana ulkoloisille ja huopuneen villan lämmöneristävyys

on huono. Osa lampureista arastelee turhaan lampaiden keritsemistä talvea vasten. Mielestäni on parempi keritä lampaat vaikka vähän myöhemmin syksyllä, kuin jättää ne keritsemättä. Keväällä ero on huomattava.

Parempi tiinehtyvyys. Kerintä kiihdyttää lampaan aineenvaihduntaa ja edesauttaa uuhien tulemistä kiimaan. Kerinnän oikealla ajoittamisella ennen astutusta, saadaan parannettua astutuksen onnistumista.

Hyvä villan laatu. Keväällä ja syksyllä kerityn villan laadussa on merkittävä ero. Keväällä keritty villa on yleensä roskaista ja huopunutta ja siitä saadaan vähemmän hyvälaatuista raaka-ainetta kehräämöille. Keväällä keritty villa vaatii ehdottomasti lajittelemisen tilalla. Syksyllä ennen laidunkauden loppumista tehdyllä kerinnällä saadaan yleensä puhdasta, roskatonta, irtonaista ja huopumatonta, hyvälaatuista villaa.

Sujuvampi kerintätyö. Keritsemi-

nen on joutuisampaa ja eläimille mukavampaa (haavattomampaa) kun kerittävän lampaan villa on puhdasta ja huopumatonta. Siksi osa keritsijöistä huomioi tämän kerintätyön hinnoittelussa esimerkiksi hinnoittelemalla eri tavoin kevät- ja syyskerinnän sekä vuoden välein kerittävien eläinten kerinnän. Raskas villa nostaa kerittäessä lampaan ihoa ”ylös” tai poimuille, jolloin tulee helpommin haavoja.

Kerintä sujuvaksi

Kerinnän sujuvuutta parantavia asioita: **Ruokinta.** Eläinten yleinen kunto vaikuttaa merkittävästi kerintään. Hyvällä ruokinnalla varmistetaan laadukas villa ja hyväkuntoisten eläinten kerintä on joutuisaa. Huonokuntoisen eläimen villa on ”kuollutta” ja iho on ryppyistä ja löysää. Tällöin kerittäessä tulee helpommin haavoja. Lisäksi kerintäjälki on huonompaa silloin, kun keritsin ei seuraa tarkasti ihon pintaa, vaan ”kolisee” luihin.

Kuivitus ja Lampolan ilmanvaihto. Talviruokintakaudella hyvällä kuivituksella ja lampolan hyvällä ilmanvaihdolla on mahdollista parantaa kevätvillan laatua. Nämä toimenpiteet vähentävät merkittävästi villan huopumista.

Aikataulu. Keritsijöiden kalenterit täyttyvät yleensä aikaisin, joten kannattaa ottaa yhteyttä hyvissä ajoin, mikäli kerintä halutaan tietynä ajankohtana. Samalla on hyvä sopia mahdollisista muista toimenpiteistä ja asioista, esimerkiksi sorkkienleikkuusta. Kerintäpäiväksi on hyvä varata riittävästi apulaisia muun muassa eläinten käsittelyyn ja villan lajitteluun.

Eläimet. Lampaiden tulee olla kerittäessä kuivia. Tämä on keritsijän oman terveyden kannalta oleellista, koska märkien eläinten kerintä saattaa aiheuttaa vaikeaa ihottumaa.

Kerintäpaikka. Yleisesti kerintäpaikan tulisi olla kuiva, vedoton ja

riittävän valoisa. Hyvä mittari on, että jos paikalla voi lukea sanomalehteä niin valaistus on riittävä. Kerintäalustana toimii hyvin esimerkiksi tavallisen havuvaneri. Kerintäpaikalla olisi hyvä olla pienempi oellinen karsina, noin kaksi kertaa kaksi neliometriä, kerittävälle eläimille. Karsinasta on helppo ja nopea ottaa eläimet kerittäviksi. Karsinassa olisi hyvä olla ritalä tai rakolattia, jotta eläimet säilyvät puhtaina. Kerintäpaikka karsinoineen voi olla niin sanotusti kiinteä, jota voidaan muuna aikana käyttää esimerkiksi hoitokarsinana. Lisäksi eri keritsijöillä on omia toiveita, jotka on hyvä selvittää etukäteen, esimerkiksi tarvitseeko keritsijä kuumaa vettä rasvan irrottamiseen keritsimestä.

Työn sujuvuus. Keritsijän saapuessaa eläimet on syytä olla valmiina kookoma-aitauksessa ja kerintäpaikka tulisi olla valmiina. Lisäksi kerityille eläimille tulisi olla omat kulkureitit ja

aitaukset. Keritylle villalle on myös syytä varata valmiiksi oma paikka. Joutuisa keritseminen edellyttää sujuvaa toimintaa kaikissa eri työvaiheissa.

Laatu ja toimintatavat

Lampureiden on syytä edellyttää keritsijöiltä laadukasta kerintäjälkeä ja hyviä toimintatapoja. Asiantunteva keritsijä osaa käsitellä eläimiä asianmukaisesti ja keritty villa saadaan mahdollisimman pitkänä talteen. Kerittyjen eläinten tulee myös miellyttää lampurin silmää.

Keritsijän hyvät toimintatavat tarjoavat hyvää työvälineiden ja varusteiden hygieniää - hyvällä desinfioinnilla estämme tartuntatautien leviämisen tiloilta toisille. Toimivasta yhteistyöstä hyötyvät kaikki, niin eläimet, lampurit kuin keritsijät.

”Lisäksi eri keritsijöillä on omia toiveita, jotka on hyvä selvittää etukäteen.”

ESA ANTAS

Keritsemiskoneiden huolto
Terien teroitus

Puh. 040 524 9629
Lyötiläntie 449, 47540 LYÖTTILÄ

Lammaismaailma

Tunne tilasi – varmista laatua

Palvelut

- Sisäloistorjunta, papananäytteet
- Eläinlääkärin th-käynnit
- Tiineysneuvonta
- Ongelmatilanteiden selvitykset
- Laadunvarmistusohjelma

Tilaukset: lammaismaailma.fi

Lammaismaailma Oy
Metsälammentie 20, 34130 Ylinen, info@lammaismaailma.fi

Lammaslääkäri: puh. 0600 306 627 (maksullinen)

REHU-ÄSSÄ OY

- LAMMASKIVENNÄISIÄ myös luomutuotantoon hyväksytyt.
- NUOLUKIVET myös luomutuotantoon hyväksytyt.

POHJANMAAN REHU-ÄSSÄ OY
PUH: 06 344 4433
FAX: 06 344 4432
email: rehuassa@rehuassa.fi

**LAADUKKAAT LAMMASTARVIKKEET
SEKÄ MUUT MAATALOUSTARVIKKEET**

Lisäsimme yli 200 uutta tuotetta verkkokauppaan.

Tervetuloa tutustumaan!

SUOMALAISEN FARMARIN VERKKOKAUPPA
kotilammas.suomalainenverkkokauppa.fi
Satulamäen Kotilammas, Suonenjoki puh. 040 822 6817

Kohti kuumempia kerintäareenoita

Suomessa on jo pidemmän aikaa keritty kilpaa suomalaisten omilla kerintäsäännöillä. Jälki on ollut hyvää, mutta toivottua kansainvälistä menestystä ei ole tullut. Tästä johtuen suomalaiset ottivat reilu vuosi sitten käyttöön kansainväliset kerintäsäännöt.

Jenni-Stiina Inkinen

Suuria muutoksia tuli, kun arvostelu muuttui kaksiosaiseksi: itse kerintätyön piti olla yhtä hyvää kuin lopputuloksenkin. Kaikkia sääntöjä ei tosin otettu heti käyttöön, jottei muutos tuntuisi epärealistiselta. Esimerkiksi kansainvälisten sääntöjen mukaan annetaan virhepisteitä, jos vatsavillaa ei keritä ensimmäiseksi ja jos keritsijä ei heitä sitä sivummalle.

Suomenmestaruuskisoissa 2015 toimin tuomarina ensimmäistä kertaa, päätuomarinamme oli silloin Richard Schofield Englannista. Hänen kauttaan pääsin seuraavana kesänä tuomariksi The Great Yorkshire Show:n. Kutsu tuli hieman yllättäen, enkä lupautuessani aivan tiennyt millaiset kisat olivat kyseessä. Myöhemmin selvisi, että Yorkshire Show on yksi Englannin suurimmista maatalous-

markkinoista, jossa on neljän päivän aikana noin 130 000 kävijää.

Kerintäkilpailujen arvostus korkealla

Yorkshiren kerintäkisat olivat kolmi-päiväiset, ja jokaisena päivänä ne kestivät aamuyhdeksästä pitkälle iltaan. Pääluokkien palkinnot olivat 700 punnankieppeillä. Kerintäkilpailukulttuuri on Englannissa erittäin vahva ja keritsijät osallistuivat kilpailuun siitä huolimatta, että kerintäsesonki oli samaan aikaan täydessä käynnissä.

Katsomo oli kaikkina päivinä täynnä ja omia suosikkeja kannustettiin. Lavalla keritsi samaan aikaan kuusi keritsijää, mikä oli omiaan nostattamaan kilpailuviettiä. Tärkeä osa markkinatunnelmaa oli myös kommentaattori, joka ei paljoa hävinnyt Mertarannan jääkiekkoselostuksille.

Säännöillä on tarkoituksensa

Keritseminen on aito urheilulaji Englannissa ja se myös otetaan tosissaan. Kansainvälisissä säännöissä onkin kohtia, jotka eivät tunnu järkeviltä Suomessa, mutta ovat ulkomailla tärkeitä. Suomessa on esimerkiksi itsensänselvää, että lampaan kaikkien neljän jalan tulee olla maassa keritsijän astuessa karsinaan. Tästä on kuitenkin säännöissä oma pykälänsä. Ulkomailla käytettävien lava-avustajien

voi joskus tehdä mieli hiukan nostaa lampaan etupäätä suorituksen vauhdittamiseksi. Tämä on kuitenkin kiellettyä, ja siitä annetaan virhepisteitä reilulla kädellä.

Hienoa oli huomata, että rajojen kokeilua esiintyi vain ja ainoastaan alimmissa luokissa. Kokeneet keritsijät olivat ymmärtäneet voiton olevan kiinni aivan muusta kuin vilunkipeleistä. Ylimmissä luokissa parhaimmat keritsivät lampaan 45 sekunnissa sisältäen kiinnioton, kaadon, kerinnän ja ohjaamisen kuiluun. Kerittäviä lampaita saattoi olla keritsijää kohden jopa kymmenen. Suomalaisilla on siis hie- man vielä matkaa maailmanmestareiksi, mutta kyse ei ole mahdottomasta saavutuksesta. Suomalaisen kerinnän kärki voisi jo nyt helposti osallistua ja pärjätä keskimmaisissa sarjoissa myös vaikkapa Yorkshire Showssa.

Vaikka Suomessa keritsemiskisakulttuuri on vielä lapsenkengissä, en näe syytä miksi sen tulisi jäädä sel-laiseksi. Maassamme on monta hyvää keritsijää ja potentiaalia löytyy. Nyt tuleekin kohdistaa katseet eteenpäin ja olla avoin muutoksille.

”Maassamme on monta hyvää keritsijää ja potentiaalia löytyy.”

Ostamme kaikenikäisiä lampaita ja vuohia teuraaksi ympäri vuoden.

**Lallin
Lammas**

Teurastus, lihanleikkuu
ja tyhjiöpakkaus
myös rahtityönä

Lallin Lammas Oy
Mikolanlenkki 80, 27730 TUISKULA
Puh. 0400 884 335
lallin.lammas@lallinlammas.inet.fi

Retronik-lammaskalusteet

- pyöröpaalihäkit
- käsittelyaidat
- hoito-/karitsaportit
- eläinportit
- laidunkatokset
- uimuri juomakupit + suojakaaret
- rännityslaitteet ja stopparit
- 2-tiejakajat
- ruokintakourut muovi ja metalli

Uutuutena karitsointikarsinat!
Kätevät kasata

Retronik Ky
Raija 040 7022 162
Reino 050 521 0082
rareko105@gmail.com

Aidan toiselta puolen – lammasaiheisia kuulumisia maailmalta

Palstalle kootaan lammas- ja vuohiaiheisia uutisia ja kuulumisia ulkomaisista lähteistä.

Koonnut Sari Kotivirta

EUROOPAN LAMPAANLIHANTUOTANTO KASVUSSA

Viimeisin EU:n tuottama tilasto osoittaa, että vuosi 2016 tulee olemaan ennätysellinen lihantuotannossa. Lihantuotannon kasvu lisää painetta hinnanalennuksille. Eri lihalaaduille EU ennustaa kasvua siten, että kanalihan kohdalla kasvu on suurinta, jopa neljä prosenttia. Lampaanlihantuotanto kasvaa 2,4 prosenttia. Lampaanlihan tuonti Uudesta-Seelannista kasvoi kahdeksan prosenttia ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Euroopassa lampaanlihasta maksettava hinta ei ole ollut kuluvana vuonna yhtä hyvä kuin aiempina vuosina.

Irish Farmers Journal 10/2016

KANADA PANOSTAA SCRAPIEN HÄVITTÄMISEEN

Canadian Sheep Federation (CSF) on saanut noin 350 000 dollarin tuen valtiolta taisteluun scrapieta vastaan. Tavoitteena on tehdä toimenpidesuunnitelma, jolla scrapie saadaan hävitettyä maan lammas- ja vuohitaloudesta.

Projekti tarjoaa tilallisille tietoa ja työvälineitä scrapien ehkäisyyn. Rahallisen tuen avulla voidaan auttaa scrapien kohdanneiden tilojen taloudellista tilannetta. Lisäksi sen avulla voidaan helpottaa sairauden läpikäyneiden tilojen paluuta takaisin lampaanlihamarkkinoille sekä tutkia uusia markkinamahdollisuuksia.

TheSheepSite News Desk 10/2016

SAKSAN JA BRITANNIAN TOIMENPITEITÄ ANTIBIOOTTIRESISTENSSIÄ VASTAAN

Saksa on raportoinut antibioottien käytön vähenemisestä maataloudessa. Tämä oli jo neljäs perättäinen vuosi, jolloin antibiootin käyttömääriä on saatu vähennettyä maataloudessa. Saksassa osalla tiloista on ollut vuodesta 2014 lähtien raportointivelvollisuus lääkkeiden käyttömääristä eläimillä. Seuranalla pyritään kamppailemaan antibioottiresistenssiä vastaan. Antibioottiresistenssi syntyy, kun esimerkiksi bakteerille muodostuu vastustuskyky yhtä tai useampaa antibioottia vastaan. Käyttömäärien vähentämisellä pyritään huolehtimaan siitä, että antibiootit tehoavat myös jatkossa.

Britannian lammassektori on liittynyt myös mukaan antibioottiresistenssin vastaiseen kamppailuun. NSA, AHDB Beef & Lamb ja MSD tekivät kesällä Britanniassa tutkimuksen selvittäen missä ja miksi lammastiloilla käytettiin antibiootteja Britanniassa. Kyselyyn vastasi yli 350 tilaa. Kartoituksella selvitetään antibioottien käyttömääriä ja etsitään keinoja käytön vähentämiseen.

Antibiooteille vastustuskykyiset sairaudet on tunnustettu maailmanlaajuisesti ongelmaksi ja vastikään 193 maata allekirjoitti yhteistyösopimuksen antibioottiresistenssin vastustamisesta. Ongelma on yhtäläinen niin ihmislääketieteessä kuin maataloudessa.

TheSheepSite News Desk 10/2016, National Sheep Association 10/2016

VAATEMERKIT SITOUTUVAT VASTUULLISEEN VILLASTANDARDIIN

Textile Exchange on amerikkalainen, riippumaton järjestö, joka edistää kestävästä maataloudesta. Järjestö on saanut lukuisilta vaateteollisuuden yrityksiltä sitoumuksen noudattaa uutta, vastuullista RWS (Responsible Wool Standard) villastandardia. Standardi on maailmanlaajuinen, vapaaehtoinen ja sen tavoitteena on parantaa lampaiden hyvinvointia sekä huolehtia laidunalueiden kestävästä käytöstä. RWS soveltuu villantuotantoon erikoistuneille erikokoisille ja eri maissa sijaitseville tiloille. Kaiken kaikkiaan 15 vaateteollisuuden yritystä on sitoutunut standardiin, muun muassa H&M ja Marks & Spencer.

American Sheep Industry 10/2016

Kuva: Siija Alamikotervo

SINIKIELITAUTI JATKAA LEVIÄMISTÄÄN KYPROKSELLA

Sinikielitautivirus on jatkanut leviämistään Kyproksen lammas- ja vuohikatraissa lokakuun aikana. Larnacan alueella on ilmoitettu 14 uutta tautiesiintymistä. Raportoitujen tautiesiintymien määrä kokonaisuudessaan on 2017 kappaletta.

TheSheepSite News Desk 10/2016

Erikoistuneita ja perinteikkäitä yrityksiä – ESITTELYSSÄ KEHRÄÄMÖT

Suomessa on puolen kymmentä villakehräämää. Markkinat ovat pienet, joten erikoistumalla kehräämöt pyrkivät erottautumaan toisistaan.

Sari Kotivirta

Kehräämöt erikoistuvat tyypillisesti joko suurten tai pienien erien valmistukseen. Lisäksi osalla kehräämöistä painottuu toiminnassa luonnonmukaisuus ja ekologisuus, kun taas toiset erikoistuvat esimerkiksi villan värjäykseen. Suomesta löytyy myös yksi kehräämö, joka ei ota vastaan lampaanvillaa lainkaan. Ruukin kehräämö käsittelee ainoastaan niin sanottuja rasvattomia kuituja. Pääpaino on alpakan karvasa, mutta kehräykseen otetaan myös esimerkiksi koiran karvaa.

Suurin osa kehräämöistä, yhtä lukuun ottamatta, tarjoaa rahtikehräystä. Palvelussa lampuri saa omista villoista tehdyt tuotteet takaisin sovitulla tavalla, esimerkiksi lankana. Rahtikehruussa on aina määriteltä vastaanolettavalla villalle minimimäärät, jotka vaihtelevat kehräämöittäin. Kehräämöt myös ostavat villaa omiin tuotteisiinsa. Ostovillalle ei yleensä ole määriteltä minimirajaa.

Kehräämöille päänvaivaa aiheuttaa joskus villan laatu. Likainen ja huo-

paantunut villa ei kelpaa kehräykseen ja päätyy jätteeksi. Osa kehräämöistä perii jätteenkäsittelymaksun, jos tarjottava villa ei ole riittävän puhdasta ja sopivaa kehrättäväksi.

Kehräämö Christina

Kehräämö Christina sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Merijärven kunnassa. Kehräämötoiminta on aloitettu vuonna 2010.

Valmistettavia tuotteita ovat hahtuva, huovutusvilla, hahtuva- ja karstalanka. Lisäksi voidaan karstata matkahuopia ja myös koirankarvan kehräys yhdistettynä lampaanvillaan onnistuu.

Myytävät tuotteet ovat pääosin omien lampaiden villoista valmistettuja, mutta villaa myös ostetaan. Kehräämöstä vinkataan, että parhaillaan olisi kiinnostusta ostaa puhdasta ja laadukasta kainuun harmaa -villaa.

Rahtikehruun pienin vastaanotettava villamäärä on kolme kiloa, mutta kehräämöön voi lähettää myös pienemmän erän. Villaerän joukkoon lisätään tuolloin lisävillaa, jotta kolmen kilon raja-arvo täyttyy ja villan lisäyksestä peritään maksu. Huovutusvillaa voidaan tehdä kilon kokoisista eristä alkaen. Villat voi lähettää kehräämöön valmiiksi pestyinä, jolloin kehruuhinta on pienempi.

Kehräämö Mustalammas Oy

Kehräämö Mustalammas on perustettu

vuonna 1993 ja se sijaitsee Reilassa, 13 kilometriä Raumalta etelään. Yritys on erikoistunut huovutusvillan, erityisesti värillisen villan, tuottamiseen. Rahtikehruutus ja langan kehräys on lopetettu toistaiseksi ja nykyään yritys on värjäämö, pesula ja karstaamo.

Villat ostetaan lähiseudun lampureilta ja myydään eteenpäin huovutusvillana, joko luonnonvärisenä tai värjättyinä. Yritys käyttää tuotteissaan myös esimerkiksi koiran, angorakanin, vuohen tai kissan karvaa lampaanvillaan sekoitettuna. Ensisijaisesti käytetty villa on suomenlampaan villaa, mutta jonkin verran käytetään myös risteytysrotujen villoja. Vaatimuksena on, että villa huopuu hyvin.

Kehräämö Salo-Angora

Kehräämö Salo-Angora sijaitsee Itä-Aureen kylässä Ylöjärvellä. Kehräämö on tuottanut karstalankavillaa vuodesta 1992.

Langantuotanto tapahtuu mahdollisimman ekologisesti ja ensisijaisesti tuotetaan sataprosenttista lampaanvilalankaa. Villan pesu tehdään vedellä. Villaan ei lisätä missään tuotannon vaiheessa keinotekoisia aineita kuten kehruuöljyä.

Rahtikehruussa pienin vastaanotettava erä, väri tai sekoitus on noin kahdeksan kiloa. Koirankarvoissa pienin erä koko on noin viisi kiloa ja koirankarvaan sekoitetaan mukaan

lampaanvillaa. Hahtuvalevyn karsauksessa pienin vastaanotettava erä on kilo.

Pirtin kehräämö

Pirtin Kehraämö on Suomen suurin villakehraämö. Yli 65-vuotias yritys sijaitsee Mikkelin Hirolassa.

Yritys käyttää ainoastaan suomalaista lampaanvillaa ja se ostetaan kotimaisilta lammastiloilta. Kehraämön tuotteita ovat muun muassa karsta-, kampa-, matto- ja hahtuvalangat sekä huovutusvillat ja hahtuvakiekot.

Erikoiseriä esimerkiksi langan paksuuden tai värisävyjen mukaisesti pyritään tuottamaan asiakkaiden toiveiden mukaan. Lampaanvillaa voidaan yhdistää myös eri kuituihin kuten koiran, alpakan ja angorakanin karvaan tai silkkiin.

Kehraämö ostaa hyvälaatuista, kehräämön käyttöön soveltuvaa villaa. Villasta maksettava hinta määräytyy villan laadun, värin, likaisuuden ja roskaisuuden mukaan. Rahtikehruutukseen vastaanotettava minimimäärä on 20 kiloa.

Virtain villa

Virtain villa sijaitsee Keski-Suomessa Virroilla. Yritys on perustettu vuonna 1953 ja nykyinen omistaja on jatkanut toimintaa vuodesta 1996 lähtien.

Kehraämö käyttää raaka-aineena kotimaista villaa ja tuotteet ovat ekologisia ja värjäämättömiä. Raakavilla pestään itse ja pesuaineet ovat luonnossa hajoavia. Kehraämön tuotteita ovat muun muassa sataprosenttinen villalanka, kudonta- ja kehruuhahtuva sekä huovutus- ja täytevilla.

Yritys on erikoistunut suuriin valmistuseriin. Rahtikehruussa tarvitaan yhteen pesuun 150 kilon erä raakavillaa. Yleensä lampurit ovat tehneet yhteiskeräyksen villoille, jotta painomäärä saadaan täyttymään.

Ylistaron kehräämö

Ylistaron Kehraämö on ollut toiminnassa vuodesta 1947 ja se sijaitsee Ylistarossa. Päätuote on huovutusvilla. Lisäksi kehrätään villa- ja koirankarvalankaa.

Rahtikehryksessä suosituin tuote on kaksi- tai kolmesäikeinen villalanka, johon lampurit yleensä vaihtavat villansa. Minimimäärä rahtikehrykseen on kolme kiloa väriä kohden. Koirankarvassa pienen kehruutettava erä on kilo, johon lisätään kaksi kiloa lampaanvillaa.

KEHRÄÄMÖT

Kehraämö Christina

kehraamochristina.fi
Verkkokauppa: kehraamochristina.suomalainenverkkokauppa.fi

Kehraämö Mustalammas

www.kehraamomustalammas.fi
Verkkokauppa: www.huovutusvilla.fi

Kehraämö Salo-Angora

www.salo-angora.fi
Verkkokauppa: www.salo-angora.fi/verkkokauppa

Pirtin kehräämö

www.pirtinkehraamo.fi
Verkkokauppa: www.pirtinkehraamo.fi/verkkokauppa

Virtain villa

www.virtainvilla.fi

Ylistaron kehräämö

www.ylistaronkehraamo.fi

PUHDASTA VILLAA

Kerityn villan saa puhtaammaksi ja laadukkaammaksi, kun sen huomioi lampaiden hoidossa. Puhtaasta villasta saa paremman tuoton kuin likaisesta. Näillä vinkeillä villa pysyy puhtaampana eikä ehdi huopua:

- huolehdi, että kuivikkeita on aina tarpeeksi
- älä heitä kuivikkeita lampaiden päälle ja levitä ne huolellisesti
- harjaa lampaat irtorostista ennen keritsemistä
- aloita syksyn kerinnät samalla, kun otat lampaat sisään
- jos haluat siistit villat, keritse lampaat kahdesti vuodessa

Kuvassa esimerkki jatkokäsittelyyn kelpaamattomasta, huopuneesta ja likaisesta villasta. Heiniä ja roskia ei saisi olla villan seassa, sillä ne saattavat kulkeutua mukaan lopulliseen tuotteeseen. Huopunut villa ei kelpaa käsiteltäväksi vaan päättyy suoraan jätteeksi. Lähde: <http://kehraamochristina.fi/ohjeita>

Kuva: Kehraämö Christina

LAMMASKNOPPEJAMAAILMALTALAMMASKNOPPEJAMAAILMA

VUOSITUHANSIEN VILLAT

Ihmisten uskotaan käyttäneen villaa ja kehränneen sitä yhtä kauan, kun lampaista on pidetty kotieläiminä. Sitä ei kuitenkaan aluksi ole keritty, vaan todennäköisesti nypitty lampaista.

Ensimmäiset merkit hienon villan käytöstä on löydetty kreikkalaisen siirtokunnan jäljiltä Krimin niemimaalta. Vanhin villavaate taas on löydetty Tanskasta. Se on valmistettu noin 1500 vuotta ennen ajanlaskumme alkua.

Villaa on aluksi kehrätty todennäköisesti käsin kiertämällä. Sitten on keksitty varttinä, ja sen perään rukki. Rukki on tietävästi kehitetty Intiassa jo vuosien 500–1000 välillä. Eurooppaan se kuitenkin saapui vasta keskiajalla. Pian täällä myös huomattiin, että valmiita vaatteita kannattavampaa oli villan myyminen. Esimerkiksi Lähi-idässä villa on yhä tärkeä mattojen raaka-aine.

Lähde: Karen Gee: *Sheep's miscellany*

Villaa on nypitty lampaista...

LOIMU-HUIVI

Puolipyöreä pitsihuivi

MALLI: Piia Maria Pekkanen

KOKO: yksi koko, leveys 158 cm, pituus keskeltä takaa 60 cm

LANGANMENEKKI: Pirtin Kehräämö meeleerattu karstalanka 140 tex x2, väri Kaski n:o 75 (100 % villa) 300 g

PUIKOT: pitkät pyöröpuikot nro 3,5 ja 4

TIHEYS: 21 s = 10 cm sileää oikeaa pienemmillä puikoilla

MALLINEULEET: Ainaoikeinneule: neulo kaikki kerrokset oikein, sileä oikea: neulo oikealla oikein ja nurjalla nurin, pitsineule: ruutupiirroksen mukaan

(Ohjeen kaupallinen käyttö kielletty)

TEE NÄIN

Huivi neulotaan avoimena neuleena pyöröpuikoilla. Luo pienemmille puikoille 180 s. Neulo 3 krs oikein. Seuraava krs on op:n krs. Neulo sileää oikeaa lyhennetyillä krs:lla seuraavasti. Neulo krs:n loppuun kunnes puikolla on 1 s jäljellä, käänny, vie lanka työn eteen, nosta ensimmäinen s nurin neulomatta, vie lanka työn taakse ja kiristä lankaa niin, että myös edellisen krs:n silmukka nousee puikolle kaksoissilmukaksi. Tämä kaksoissilmukka neulotaan jatkossa yhtenä silmukana. Neulo krs:n loppuun kunnes puikolla on 1 s, käänny, vie lanka työn eteen, nosta 1. s nurin neulomatta, vie lanka työn taakse ja kiristä lankaa niin, että puikolle nousee samanlainen kaksoissilmukka kuin työn toisessa reunassa. Neulo krs:n loppuun kaksoissilmukkaan saakka, käänny ja tee kaksoissilmukka kuten edellä. Neulo yht 20 krs lyhennetyillä krs:lla kääntyen aina työn molemmissa reunoissa ennen edellisen krs:n kaksoissilmukkaa. (=molemmiin puolin 10 kaksoissilmukkaa). Neulo sitten yht 40 lyhennettyä kerrosta siten, että käännös tapahtuu kun puikolla on 1 s ennen edellisen krs:n kaksoissilmukkaa. (=molemmiin puolin 20 kaksoissilmukkaa joiden välissä 1 s). Neulo vielä 16 lyhennettyä kerrosta siten, että käännös tapahtuu kun puikolla on 2 s ennen edellisen krs:n kaksoissilmukkaa. (=molemmiin puolin 8 kaksoissilmukkaa joiden välissä 2 s). Neulo lopuksi lyhennettyjä kerroksia siten, että käännös tapahtuu kun puikolla on 3 s ennen edellisen krs:n kaksoissilmukkaa. Jatka näin neuloen kunnes käännösten välissä on 14 s.

Työ on nyt 25 cm korkea keskeltä. Katkaise lanka. Siirrä kaikki silmukat vasemmalle puikolle. Seuraava krs on op:n krs. Vaihda suurempiin puikoihin. Poimi kappaleen reunasta ainaoikeinneuleen kohdalta 3 s oikein neuloen ja neulo 1 krs oikein siten, että jokainen kaksoissilmukka neulotaan yhtenä silmukana, poimi krs:n lopussa ainaoikeinneuleen kohdalta 3 s oikein neuloen. =186 s. Neulo vielä 3 krs oikein. Seuraava krs on op:n krs. Neulo kappaleen molemmissa reunoissa 3 reunimmaisella s:lla ainaoikeinneuletta koko kappaleen matkalta ja väliin jäävilä s:lla pitsineuletta ruutupiirroksen mukaan. Mallikerta toistuu huivin reunassa sivusuunnassa yht 20 kertaa. Silmukkaluku vaihtelee kerroksittain.

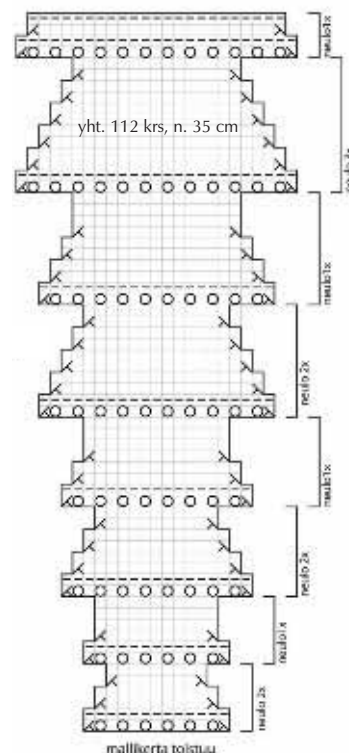

Toista mallineuletta ruutupiirroksen osoittamalla tavalla. Viuhkat levenevät korkeussuunnassa aina kolmen viuhkan välein. Huomioi ruutupiirrosta luettaessa, että osa kerroksista toistetaan (merkki: neulo 2x) ennen seuraavaan viuhkaan siirtymistä. Neulo pitsineuletta kunnes kaikki 112 krs:ta on neulottu. Päättä s oikein neuloen.

- 1 oikea s, neulo oikealla oikein ja nurjalla nurin
- 1 nurja s, neulo oikealla nurin ja nurjalla oikein
- langankierto
- ✕ ylivetokavennus, nosta 1 s neulomatta, neulo 1 oikein, vedä nostettu s neulotun s:n yli
- ✕ neulo 2 oikein yhteen

VIIMEISTELY

Päättä langanpäät. Aseta neule tasolle ja höyrytä villan lämmöllä huivin alareunaa kevyesti kostean harsokankaan läpi. Älä höyrytä pitsineulosta, jottei poimuileva pinta litistyi. Käytä huivin kiinnittämiseen suurikokoista hakaneulaa tai solkea.

PANNUNALUNEN huopahelmistä

- 1 Tarvikkeet: hahtu-
kiekko, huovutusneula,
vaahto muovia, saip-
puu esim. Marseille,
neula, ompelulankaa

- 2 Keri hahtuvasta pieniä tiiviitä
mahdollisimman tasakokoisia
"lankakeriä".

- 3 Töki huovutusneulalla vaahto-
muovin päällä hahtuvan häntä
kerän sisään. Töki myös sieltä
täältä, jotta kerä pysyy kasassa.

- 4 Kastele kerä kuumalla vedellä ja hiero saippuan
kanssa käsiesi välissä niin kauan, että kerästä on
tullut tiivis ja pinta on tasainen. Huuhtelee lopuksi
kylmällä vedellä.

5

Kun helmet ovat kuivuneet laita ompelulanka kaksinkerroin
ja kasaa helmet riviin kuvan mukaisesti ns. siksakkina.
Kun kaikki vaakarivit on kasassa, ompele vielä toiseen
suuntaan samalla siksakilla, jotta kaikki helmet ovat
kiinni toisissaan "kumpaankin suuntaan".
Muista kiristää lankaa välillä, jotta helmien väliin ei jää rakoja.

Pirtin
Kehräämö Oy
www.pirtinkehraamo.fi

Ohje ja tiedustelut: Pirtin Kehräämö Oy

Tulevaisuuteen uskotaan, vaikka kannattavuus on koetuksella

Maatalouden kehitysnäkymät 2022 -kyselytutkimuksen mukaan Suomen karitsanlihantuotanto jatkaa kasvuaan, mutta maltillisemmin kuin vastaavassa tutkimuksessa kaksi vuotta sitten.

Anne Kallinen

Karitsojen määrä kasvaisi neljänneksen ja uuhia olisi 9 000 nykyistä enemmän vuonna 2022. Lammastilojen lukumäärä säilyy likimain ennallaan.

Kahden vuoden välein tehtävään kyselytutkimukseen osallistui noin 200 yli 10 uuhien lammastilaa. Aineisto painotettiin lammastaloutta valtakunnallisesti edustavaksi. Suomen Gallup Elintarviketiedon tutkimukseen osallistui 4 500 maatilaa eri tuotantosuunnista. Rahoittajia olivat maa- ja metsätalousministeriö, MTK ja toimialan eri tahot.

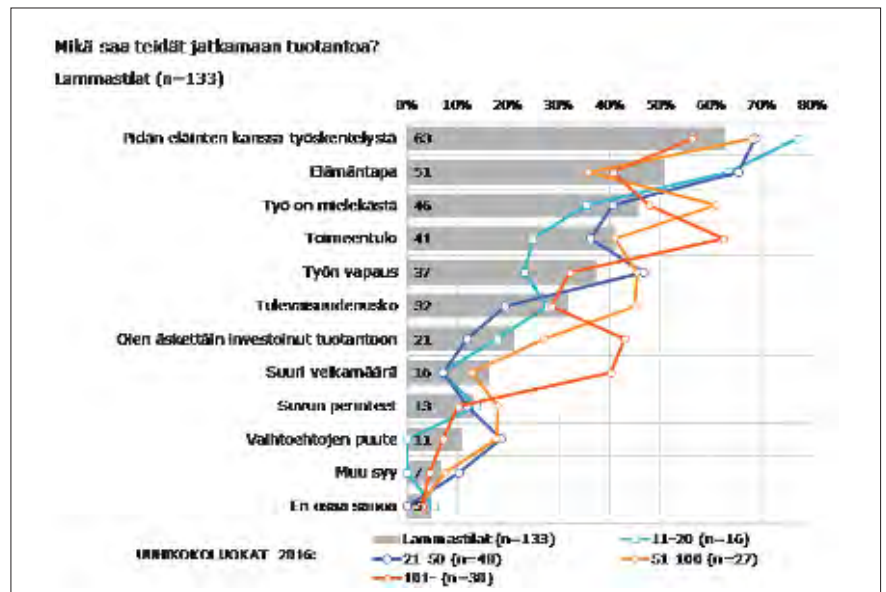
Siirtyjät korvaavat luopujia

Tänä vuonna maassa on noin 1 000 yli 10 uuhien tilaa. Muihin tuotantosuuntiin verrattuna jatkamishalukkuus on suurempaa ja samaa luokkaa kuin kaksi vuotta sitten. Vuoteen 2020 mennessä noin 5–6 prosenttia on luopumassa lammastaloudesta vuosittain. Vuoden 2020 jälkeen luopuminen hidastuisi 3–4 prosenttiin vuodessa. Poistumaa korvaavat tuotantosuunnan ulkopuolelta tulevat noin 200 uutta lammastilaa. Tällöin lammastilojen määrä pysyisi noin tuhannessa vielä 2020-luvun alkuvuosina.

Jatkamishalukkuus on suurempaa AB-tukialueella kuin C-alueella, erityisesti Etelä-Suomessa. Itä- ja Pohjois-Suomessa tilojen määrä vähenisi noin 30:llä ja pysyisi muualla maassa likimain nykyisenä. Yli 90 prosenttia yli 200 uuhien tiloista on jatkamassa ja noin 60 prosenttia alle 50 uuhien katraista.

Uuhimäärä edelleen kasvussa

Uuhimäärä on lisääntynyt selvästi viime vuosina ja kasvu jatkuisi aina 81 000 uuhien vuoteen 2022 mennessä. Kaksi vuotta sitten näkymät olivat vieläkin

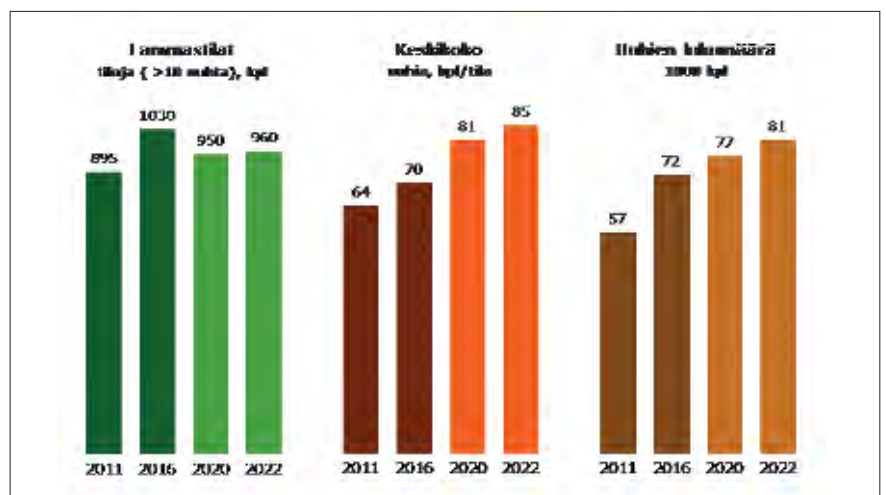

KUVIO 1: Mikä motivoi lampureita jatkamaan – eläinten kanssa työskentely, elämäntapa ja työn mielekkyys

valoisimmat, sillä nykyisten ja uusin lammastilojen suunnitelmissa oli kasvattaa määrää jopa 95 000 uuhien. Aiempaan verrattuna jatkamishalukkuus on ennallaan ja alalle on tulossa yli 200 uutta yrittäjää, mutta into uuhien määrän lisäämiseen on aiempaa

vähäisempää.

Keskimääräinen tilakoko voisi nousta 70 uuhesta 85 uuhien. Myytyjen karitsojen kokonaismäärä voisi kasvaa kuudessa vuodessa neljänneksellä nykyisestä.

KUVIO 2: Lammastilojen lukumäärän arvioidaan säilyvän lähes ennallaan. Keskimääräisen katraskoon kasvu nostaa maan kokonaisuuhimäärän kuitenkin 81 000 uuhien vuoteen 2022 mennessä.

Investointiaikeet pienentyneet

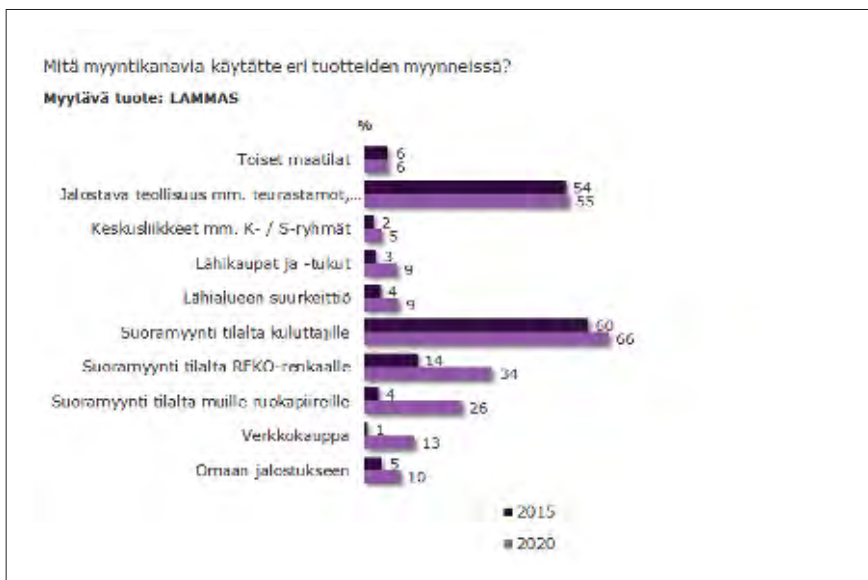
Investointisuunnitelmia on 40 prosentin tiloista. Joka toisella on suunnitteilla uus- tai laajennushanke, joka toisella peruskorjaus. Toteutus ajoituisi pääosin vuosille 2017 ja 2018. Nykyisistä lammastiloista 50–100 uuhena katrailla on eniten investointihaluukkuutta ja alueellisesti eniten Etelä-Suomen ja Pohjanmaan tiloilla.

Laajennushalukkuutta on yhtä monella kuin kaksi vuotta sitten ja enemmän kuin muissa tuotantosuunnissa. Peruskorjauksia on suunnitteilla aiempaa enemmän niin lammastiloilla kuin muilla kotieläintiloillakin.

Laajennusta suunnittelevat tilat ovat keskimäärin 80 uuhena tiloja. Lisäyssuunnitelmat ovat eläinmäärältään ja kustannuksiltaan aiempaa pienempiä. Keskimääräinen kustannusarvio on 86 000 euroa. Investointituen merkitys hankkeen toteutumiselle on merkittävä, suurin AB-tukialueella ja yli 100 uuhena tiloille.

Karitsanlihan tuotanto selkärangana

Karitsanlihan tuotanto muodostaa edelleen lammastalouden selkärangan yli neljälle tilalle viidestä. Lihamyynnin liikevaihdolla on selkeästi muita erikoistumisvaihtoehtoja merkittävämpi rooli lammastilojen tulonmuodostuksessa. Maisemanhoidossa tilanne on pysynyt ennallaan, mutta villan ja taljojen myynnin merkitys on vähentynyt. Etelä- ja Lounais-Suomessa tilat hyödyntävät lampaan kaikkein monipuolisimmin.

KUVIO 3: Lampaanlihan suoramyynti yleistyy vauhdilla. Reko-rengas on yleisin ja kiinnostaa eniten Lounais-Suomessa ja Pohjanmaalla.

Eläimet ja elämäntapa saavat jatkamaan

Ennen kaikkea työn mielekkyys, eläinten kanssa työskentely ja elämäntapa saavat lampurin jatkamaan. Tuotannon kannattavuuteen ei olla tyytyväisiä, mutta kannattavuuden odotetaan kohenevan. Käsitys oman tilan kannattavuudesta on vielä heikompi kuin kaksi vuotta sitten, sillä vain viidennes piti tilansa kannattavuutta hyvänä tai tyydyttävänä. Kuva kannattavuudesta on heikko muihin tuotantosuuntiin verrattuna.

Luomussa potentiaalia ja suoramyynti kiinnostaa

Luonnonmukaisen lammastalouden

näkymät ovat valoisia, ekologisuus ja luomun hyvä maine vetoavat. Kannattavuuteen ollaan tyytyväisempiä kuin perinteisessä tuotannossa ja tulevaisuuden odotukset ovat myönteisemmät. Luomun osuus on jo muihin kotieläinsektoreihin verrattuna merkittävä, edustaen lähes neljännessä kokonaistuotannosta. Kiinnostuksen perusteella luomutilojen määrä voi kasvaa nykyisestä 170 tilasta 240 tilaan ja luomu-uuhien määrä 1,5 kertaistua vuoteen 2022 mennessä. Byrokratia on edelleen suurin luomun kiinnostavuutta hillitsevä tekijä.

Uusi jäsenetu suoramyyntitiloille:
Yhteystiedot suoramyyntikarttaan

Lampurin sähköiset kanavat

SLY:n verkkosivut lammasyhdistys.fi
Eläinvälityskanava lammasnetti.fi
Tietopankki lammaswiki.fi
Lammasneuvonta proagria.fi/lammas

 [Lammasyhdistys Facebookissa](#)

Tiedustelut: Pia Parikka
pia.parikka@lammasyhdistys.fi puh. 044 973 7000

Sissi-karitsa leukalastoineen.

Sissi-karitsan uskomaton selviytymistarina

Maaliskuisena iltana saavuini töistä viiden maissa ja menin heti lampolaan katsomaan, miten aamulla syntyneet kevään ensimmäiset karitsat pärjäisivät. Järkytyin, sillä karitsojen naamat olivat yltä päältä veressä!

Teksti ja kuvat **Maarit Koli**
yksityiseläinlääkäri, Jokioinen

Syöksyin karsinaan tarkistamaan Ihana-uuhta, mutta veri ei ollut peräisin siitä. Tarkemmin katsottuani tajusin, että kaikkien karitsojen naamat oli purtu tohjoksi ja sierainkuorikoiden luut töröttivät pirstaleina puremakohdista kaiken verisotkun keskeltä. Kolme karitsoista kyyhötti lämpölampun alla tärisevinä, mutta iso, valkoinen tyttö yritti imeä omituisen näköisen leukansa kanssa.

Karitsoiden vammat vakavia

Sieppasin kaikki neljä karitsaa kainalooni ja vein ne sisälle lämpimään tarkistaakseni, oliko niiden suhteen enää mitään tehtävissä. Tämä kauheus oli pakko olla sen harmaan minkin tekosia, jonka olin nähnyt kahdesti lampolan lähistöllä talven mittaan.

Molemmilla valkoisilla tyttökaritsoilla oli alaleuat purtu kappaleiksi ja rauhoitin nämä jättiannoksella nukkumaan ikiunta vessan lattialle. Harmikseni työautosta ei löytynyt lopetusainetta ja lopettaminen oli jätettävä myöhemmäksi.

Pässikaritsojen leukaluut olivat ehjät, mutta niitäkin oli purtu pahasti naamaan ja erityisesti valkoisen vammat olivat karseat. Siistin niiden naamat, annoin kipulääkkeen sekä antibiootin ja palautin ne Ihanan hoitoon, kun olimme ensin siirtäneet sen kanalan lämpöön, turvaan minkiltä.

Ihanan poikimakarsinaan viritettiin supiloukku ja syötiksi pantiin Ihanan jälkeiset. Tunnin kuluttua loukun laittamisesta minkki oli jo käynyt kiskomassa jälkeisiä ulos loukusta mutta loukku ei lauennut minkin painosta. Oli siis hankittava minkille minkkiloukku.

Vastaanotolla

Illalla lähdin viemään nukkuvia tyttökaritsoja vastaanotolle lopetettavaksi. Lähtiessäni mieheni sanoi, että tutki sentään vielä, eikö mitään ole tehtävissä. Tein työtä käskettyä, mutta surukseni pienemmän tyttökaritsan alaleuka oli täysin pirstaleina ja se oli lopetettava.

Sen jälkeen aloin tutkia isompaa tyttöä, jonka koko alaleuka roikkui kuin velto pussi. Hämmästykseni leuasta ei löytynyt lainkaan avomurtumaa, vaan luunpaloja asettelemalla leuasta sai kuin saikin muotoiltua ihan alkuperäisen leuan muotoisen. Mitä menettäisin, jos sittenkin yrittäisin pelastaa tämän?

Karitsan täytyi olla sisukas, kun yritti imeä emäänsä tällä leualla eikä kuollut rauhoitukseenkaan. Poistin irtonaiset luunpalaset ja tikkailin ihoriekaleita vähän purema-aukkojen tukkeeksi.

Pengoin sidetarpeitani ja löysin ikivanhaa verkkolastaa, jonka pystyi kuumalla vedellä muotoilemaan haluamaansa muotoon. Muotoilin siitä lastan tukemaan karitsan leukaa. Lastan kiinnitys vaati teipin turvan ympärillä, joten karitsalle piti kehittää jonkinlainen ruokintaletku. Muuta ohutta letkua ei ollut tarjolla kuin nesteensiirtoletku ja työstin siitä ruokintaletkun, jonka sujautin karitsan mahaan ja teippaisin toisen pään karitsan korvaan kiinni. Lopuksi annoin vielä kipulääke- ja antibioottikuurin.

Lepoa ja ravintoa

Palautin karitsan nukkuvana lämpimään vessaan ja kävin lypsämässä

Ihanalta maitoa, jonka letkutin 100 millilitran injektioruiskun avulla. Yöllä kolmen aikaan alkoi vessasta kuulua kovaa määkinää, karitsa oli herännyt ja nälkä oli kova. Saatuaan lisää maitoa se nukkui aamuun ja aamiaisella koko perhe hämmästeli keittiössä tepastelevaa terhakkaa karitsaa. Vain yksi pikkuvika: leukaluu palasina, mutta se ei tämän tytön vauhtia hidastanut. Supersikeät unet olivat vieneet mukanaan kaiken kivun ja säryn!

Palautin lastaleuan Ihana-äidin luokse ja huomasin harmikseni, että pääsipojat olivat kovin totisia ja nälkäisiä. Pelkkä kipulääke ei riittänyt niiden kipuun ja imeminen oli niille täysin mahdotonta. Myös niitä oli alettava letkuttaa.

Lasta ongelmana

Seuraavana aamuna mennessäni karitsoja hoitamaan pelästyin taas. Lastaleuka, joka oli nyt saanut nimen Sissi, haukkoi epätoivoisena henkeä ja oli tukehtumaisillaan. Sen suu ja sieraimet olivat täynnä limaa ja vaahtoa. Riisuin siltä välittömästi lastan kiinnitysteippeineen sekä ruokintaletkun ja Sissi alkoi helpottuneena hengittää sierainkuorikkojen aukkojen kautta.

Nytpä iski ongelma: lastan kiinnitys estää hengityksen ja luunmurtumat estävät syömistä! Sissi oli jo sulattanut kaikkien sydämet, joten jotain oli vielä pakko yrittää. Sissi sai olla loppupäivän ilman lastaa, koska tarvitsin tuumaustauon sen kanssa.

Olimme edellisenä päivänä käyneet ostamassa minkkiloukun ja nyt sentään minkki päätyi loukkuun, joten oli yksi

murhe vähemmän. Työpäivän päätteeksi istuin iltaa kanalassa erilaisten sidetarpeiden ja kuminauhojen kera.

Monen kokeilun päätteeksi totesin, ettei lasta voinut peittää lainkaan alaleuan etuosaa, koska Sissi luuli heti tukehtuvansa, kun lasta oli vähänkin sen suun edessä. Loppujen lopuksi Sissi sai kourulastan, jonka kiinnitin etuosasta turvan päältä kuminauhalla ehjästä ihon kohdasta. Sen lisäksi kuminauhakiinnitys meni korvan takaa ja teippaus silmien takaa. Ruokintaletkua en enää uskaltanut jättää paikoilleen, vaan työnsin sen joka ruokintakerta mahaan ja tarkistin ohuen letkun mahassa olon imaisemalla letkusta ulospäin, jolloin näin maidon nousevan letkuun.

Karitsoiden toipumista

Seuraavana aamuna Sissin lasta oli vääntynyt vähän sivuun, mutta Sissi oli niin tyytyväinen, etten yrittänyt korjata lastan asentoa. Kun minkin hyökäyksestä oli neljä päivää, molemmat pääsikäritsat alkoivat virkistyä ja aloittivat imemään emäänsä. Sissi touhotti muiden mukana tisseillä ja seuraavana päivänä huomasin sen saavan suuhunsa Ihanan ohuen lisänsän, josta tuli vähän maitoa. Seuraavana päivänä Sissi yllätti minut täydellisesti, kun se onnistui aukomaan suunsa niin, että sai imettyä jo kunnon nisää. Olin suunnattoman helpottunut, kun karitsat saivat nyt imettyä itse emäänsä ja letkuttamiset olivat ohii.

Sissistä komea uuhikaritsa

Loppujen lopuksi Sissi piti uutta las-

taansa kaksi ja puoli viikkoa. Se kasvoi siinä ajassa täysin ulos lastastaan ja päätin luottaa vastasyntyneen hurjaan paranemiskykyyn enkä tehnyt enää uutta lastaa. Leuassa erottui selvästi vahvan oloiset paksuuntumat murtumakohdissa eli luutumien oli lähtenyt hyvin käyntiin.

Sissi kasvoi ja kehittyi komeaksi uuhikaritsaksi kesän mittaan. 7,5 kuukauden ikäisenä se painoi 60 kiloa ja sen villa vaikuttaa turkisvillatyypilliseltä kuten emälläänkin. Leuka kasvoi ja kehittyi Sissillä täydellisesti.

Pässiveljekset eivät olleet yhtä onnekkaita. Molempien kasvu alkoi hiipua kesän mittaan ja niiden alaleuat alkoivat kasvaa aivan vinksalleen ja syöminen vaikeutui. Kumpikaan niistä ei saavuttanut teuraspainoa syksyyn mennessä, vaikka saivat laitumelle lisänä heinää ja väkirehua.

Kaikesta vaivannäöstäni sain kuitenkin palkaksi ihmisiä yli kaiken rakastavan uuhien, selviytyjä-Sissin.

Puremajäljet ovat enää muisto vain ja Sissin leuka kasvoi täydellisesti kuntoon.

OSTETAAN
karitsaa / lammasta ympäri Suomen

Hyvään hintaan!
Luomuhyväksyntä

puh.010 229 1021, Orimattila
www.vainionteurastamo.fi

**Lammasta lautaselle,
karitsaa kaikkiin
keittiöihin**

Ostamme sekä
teemme rahtityötä.

Tilateurastamo Kouvolassa
www.muhniemenlahtivaja.fi
puh.040 578 6317

Suomen suurin vuohitila vastaa vuohenmaidon kysyntään

Viiden luomutuottajan vuonna 2015 perustama Jokiniemen Kartano Oy laajentaa toimintaansa. Ylämaankarjan kasvatuksen ja luomukasvinviljelyn lisäksi yritys rakentaa tuotantotilat 1 000 lypsykutulle ja 500 lihantuotantokilille. Tuotanto aloitetaan tammikuussa 2017.

Eila Pennanen

Tammikuussa kahdelta tuotantonsa lopettavalta vuohitilalta ostetut 500 kuttua aloittavat maidontuotannon Jokiniemen Kartanon uusissa tuotantotiloissa Loviisan Ruotsinpyhtäällä. Lypsykuttujen lisäksi tilalle on muuttanut 300 keväällä poikivaa nuorta kuttua. Vuoden kuluessa tuotannon aloittamisesta eläinmäärätavoite on saavutettu ja siirtymävaiheen jälkeen kaikki tilan eläimet ovat luomutuotannossa.

Projekti etenee vauhdikkaasti

Jokiniemen Kartanon osakkaat ovat entuudestaan Juustoportin luomumaidontuottajia. Joulukuussa 2015 vierailu Juustoportilla nosti esiin kasvavan tarpeen ja jopa pulan vuohenmaidosta.

”Puolileikillään keskusteluun heitetty lupaus Jokiniemen Kartanosta uutena vuohenmaidon tuottajana

johtikin jo samana päivänä sanoista tekoihin”, kertoo Jokiniemen Kartanon tiedotusvastaava *Nils Grotenfelt*.

”Kotimatalla vierailimme vuohitilalla ja vuohitalous teki meihin positiivisen ja lähtemättömän vaikutuksen”. Kotimaisten tilakäyntien lisäksi Jokiniemen väki vieraili tutustumassa Norjan ja Hollannin vuohitalouteen. Suunnitelmat selkiytyivät nopeasti, ja vankan lypsykarjastaustan omaavien Jokiniemen Kartanon osakkaiden päätös vuohenmaidon tuotannon aloittamisesta tehtiin jo tammikuussa 2016.

Vuohenmaitoa kotimaista rotua kehittämällä

”Rotuna APR-tukikelpoinen suomenvuohi oli lopulta helppo valinta”, Grotenfelt selvittää. Suomalaisiin olosuhteisiin sopeutuneen kotimaisen rodun valinnalla vältettiin hankalaksi osoit-

tautuneiden tuontikuvioiden lisäksi tautiriskit. Suomenvuohen keski-eurooppalaisia hieman pienempään maitotuotokseen vastataan jalostuksella ja ruokinnan optimoinnilla.

Tärkeimpänä jalostustavoitteena Grotenfelt pitää maitotuotoksen lisäämistä. Maitomäärän yksilöllinen seuraminen on yksi uuden lypsyaseman tärkeistä ominaisuuksista. Tulevat siitoseläimet valitaan omasta katraasta tuotostarkkailutietojen perusteella.

Tuotantoa eettisesti ja ammattitaidolla

”Eettisyys on etusijalla niin ongelmallisena koettujen pukkikilien kohdalla kuin koko luomutilan tuotantoketjussa”, Grotenfelt tiivistää. ”Pukkikilien lihalle pyritään löytämään uusia markkinakanavia ja lypsykutut laiduntavat mahdollisimman pitkään jo

Suomen vuohiyhdistys ry

Perustettu

23.04.1979

Postiosoite

Poikojantie 331, 31400 SOMERO

Pankkiyhteys

Kiikalan Rekijoen OP 514408-210870

Jäsenmaksu

20 € (ilmoita tietosi jäsenrekisteriin)

www.suomenvuohiyhdistys.net

HALLITUS

Puheenjohtaja

Riitta Saloniemi, Laitila

040 557 3544, rj.saloniemi@lailanet.fi

Varapuheenjohtaja

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Sihteeri ja rahastonhoitaja

Susanna Kujala, Panelia

050 3391834

susanna.kujala1@gmail.com

Jäsensihiteeri, tuotteet ja netti

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Muut hallituksen jäsenet

Jani Sivunen, Ilmajoki

0400 289 063, jani.sivunen@gmail.com

Milla Alanco, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi

Miina Huittinen, Punkalaidun

050 554 1110, miina_huittinen@yahoo.co.uk

Jaakko Niemi, Kurikka

044 564 8522, jaska@vatajanranta.net

Erkki Väisänen, Keikyä MTK:n edustaja

0400 722 027, ervaisan@gmail.com

Varajäsenet

Nils Grotenfelt

Markus Koivisto

Mirva Seppä

Anna-Kaisa Niemi

Emma Tuominen

Jäsenmaksu vuodelle 2016: 20 €

F177 5144 0820 0108 70

Laitakaa viestikenttään:

"jäsenmaksu 2016 ja omat tietosi"

Suomen Vuohiyhdistys toimii yhdistyksenä vuohenkasvattajien välillä. Lisäksi sen tehtävänä on edistää vuohitaloutta ja jalostusta sekä vuohien ja vuohitaloustuotteiden käyttöä ja tunnettuutta. Yhdistyksen jäseneksi ovat tervetulleita kaikki vuohenkasvattajat sekä vuohista ja vuohitaloustuotteista kiinnostuneet harrastajat ja ammattilaiset.

luomusääntöjenkin takia. Ruokinnassa etsitään oma linja vallalla olevien suuntausten joukosta – oman tilan rehuosaaminen valjastetaan nyt vuohenmaidontuotannon perustaksi. Tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu siirtyminen aperuokintaan".

Jokiniemen eläinpuolen tuotanto-vastaavan toimenkuva laajenee kattamaan vuohien hoidon ja uusia työntekijöitä palkataan jo tämän vuoden puolella 3-4 lisää. "Kiinnostuneiden määrä on yllättänyt positiivisesti", Grotenfelt toteaa ilahtuneena.

Juustoportti panostaa vuohenjuustoihin

"Vuohenmaidon tuotantorintamalle kuuluu hyvää", kertoo Juustoportti Oy:n toimitusjohtaja *Timo Keski-Kasari*. "Kysyntää riittää tulevaisuudessa niin koti- kuin ulkomailla." Palkittuja kypsytettyjä vuohenjuustoja valmistava Juustoportti ostaa tällä hetkellä vajaat miljoona litraa vuohenmaitoa, mutta juuston valmistukseen menisi jopa moninkertainen määrä. Pienenä toimijana Juustoportti ei usko tuotannon tulevan rajoja vastaan, vaan kaikki tulevaisuudessa valmistettava juusto mahtuu hyvin kotimaan markkinoille tai vientiin.

Vuohenmaidon hintakehitys on ollut viime vuosina nousujohteinen, ja vuohenmaidon hinta on samaan aikaan noussut kuin lehmänmaidon hinta on laskenut. Näkymät vuohen-

maidon tuottajahinnan osalta ovatkin nyt vakaat.

Vastauksena vuohenmaidon kasvavaan kysyntään Suomeen on Jokiniemen Kartanon lisäksi tulossa toinenkin, kooltaan hieman pienempi, vuohela. Uusien yritysten tukemisessa Juustoportilla mietitään jokaiseen hankkeeseen lähteminen tapauskohtaisesti.

"Tässä on tulevaisuus, kuluttajat tykkäävät", summaa Keski-Kasari vuohenjuustomarkkinoiden tilanteen.

Kuvat: Juustoportti

Lampaankare tuo näyttävyyttä juhlapöytään, kasvislisäkkeet antavat pirteää väriä annokseen.

Kare kruunaa juhlapöydän

Lampaankare on näyttävä ruokalaji, jota suotta pidetään vaikeana valmistettavana. Kare on helppo tehdä kylkirivistä, ja rosmariini-valkosipulimarinadi aateloi herkun juhlapöytään sopivaksi tarjottavaksi. Lisäkkeenä maistuvat erityisesti näin talvikaudella kotimaiset juurekset ja kaali, sipulin kera.

Teksti ja kuvat **Päivi Lievonon**

Yrttinen lampaankare

kuudelle

- 2 lampaan kylkiriviä
- 2 rkl rypsiöljyä
- 6 valkosipulinkynttä
- 2 dl tuoretta rosmariinia tai
- (1 rkl kuivattua rosmariinia)
- 2 rkl sitruunamehua
- 3 rkl merisuolaa
- 1 rkl mustapippuria

Poista kyljysrivistä tarvittaessa ylimääräinen rasva ja kalvot. Leikkaa kylkiluiden väliin noin kolmen sentin välit pystysuunnassa eli leikkaa luiden välinen liha pois yläreunasta. Säästä leikatut palat, sillä ne voi käyttää uunijuuresten päällä maun antajina.

Sekoita öljyyn murskatut valkosi-

Leikkaa kylkiluiden väliin noin kolmen sentin välit pystysuunnassa. Kuvassa taustalla leikattu kare, etualalla leikkaamaton.

pulinkynnet, sitruunamehu, hienoksi silputtu rosmariini, suola ja pippuri. Anna maustua jääkaapissa yön yli.

Seuraavana päivänä:

Tee ensin juurekset uuniin kypsymään.

Kuumenna paistinpannalla nokare voita, ja ruskista kyljysrivit kevyesti, mutta älä paista.

Aseta kyljysrivit vastakkain uunivuokaan, kylkiluut ylöspäin. Asettele kylkiluut lomittain niin, että kareet pysyvät napakasti pystyssä. Kypsennä 175°C asteen lämpötilassa 30 minuuttia, tai kunnes lihan sisälämpötila on noin 58 astetta.

Tee tässä vaiheessa punakaalili-säke hautumaan.

Kääri kareet folioon ja anna lihan vetäytyä 10 minuuttia ennen leikkaamista. Leikkaa kare kyljyksiksi terävällä veitsellä kunkin kylkiluun välistä. Tarjoa uunijuuresten ja punakaalilisäkkeen kera.

Uunijuurekset

kuudelle

- 1 **lanttu**
 - 3 **porkkanaa**
 - 1 **sipuli**
 - 2 rkl **rypsiöljyä**
 - 1 tl **suolaa**
 - 1 tl **mustapippuria**
 - 1 rkl **paprikajauhetta**
 - 1 rkl **hunajaa**
- (lampaan lihaa kareen teosta)**

Kuori ja pilko juurekset. Kuori ja lohko sipuli, laita juuresten kanssa uunivuokaan. Lisää öljy ja mausteet, sekoita hyvin. Kaada päälle juokseva hunaja.

Jos haluat juureksiin lisämakua, laita päällimmäiseksi muutamia lihaisia paloja, eli kareen leikkauksesta jääneitä kylkisiivuja. Lorauta vuokaan pohjalle pari ruokalusikallista vettä.

Paista 200°C asteen lämpötilassa alatasolla noin 45 minuuttia. Laita juuresten päälle folio kypsytymisen loppuaikana, jos ruskistuvat liikaa.

Asettele kareet napakasti lomittain paistamisen ajaksi. Kareen kärjet saavat ruskistua reilustikin, mutta alaosan ulkofile jää paistettaessa mehukkaaksi.

Punakaalilisäke

- Puolikas punakaali**
- 3 punasipulia**
- 2 rkl voita**
- 1 rkl sokeria**
- 1 tl balsamiviinietikkaa**

Kuori ja viipaloi punasipuli ohuiksi viipaleiksi. Suikaloi punakaali hienoksi esimerkiksi juustohöylällä.

Kuullota sipulia paistinpannulla voita kera pari minuuttia sekoitellen. Lisää sokeri, ja jatka kypsennystä hyvin sekoittaen pari minuuttia. Lisää kaali ja desi vettä pannulle. Mausta suolalla ja pippurilla. Kypsennä puolisen tuntia sekoitellen välillä, lisää hieman vettä jos neste haihtuu kokonaan. Kun sipulit ja kaali ovat pehmenneet, lisää balsamiviinietikkaa ja kypsennä vielä pari minuuttia niin, että neste haihtuu pannulta.

Punasipuli ja punakaali ovat mainio lisäke uunijuuresten lisäksi.

HORNER SHEARING

Longhorn 12V Kit - **£529***

12 volt sheep shearing kit, includes the machine complete with driveshaft, a Horner SureGrip handpiece, 3 Longhorn® combs, 6 Longhorn® cutters, ferrule and screwdriver.

Longhorn XT Kit - **£599***

230 volt sheep shearing kit, includes the machine complete with driveshaft, a Horner SureGrip handpiece, 3 Longhorn® combs, 6 Longhorn® cutters, ferrule and screwdriver.

SureGrip - **£195***

Oil bath handpiece. Ideal for farmers.
Bearing free design for long, trouble free life.

Farmers Packs - **£56 - 59***

Four combs and eight cutters.
Available in standard or wide.
Premium steel, sharp and ready to use.

We also stock a range of clothing.
Please visit our website to see the full collection.

Visit our website at www.hornershearing.com
or call Jan Suttle on 00500 820043.

*Plus VAT (if applicable) and delivery.